

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
6-hasábos petit sor egyszer 20 ft,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Arad és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, augusztus 18.

Japán a hármasszövetség ellen?

Bécs: Japán berlini nagykövete a követség személyzetével együtt elhagyta a német fővárost. *(Ezt a hirt idáig nem erősítették meg hivatalosan.)*

Románia fegyverben áll.

Bukarest: A hadügyminisztérium tudatja, hogy a román mozgósítást teljesen befejezték.

Mai számunk főbb közleményei:

A király születésnapja.

Ferenc József hat háborúja

**Nemzetiszín zászló alatt
jönnek a katonák.**

Orosz élet Varsóban.

**Csatatéren elesett német
uralkodó herceg.**

Ezerhét száz katona teája.

A katonák napja.

**Befejezték a román moz-
gósítást.**

**Törökország, Bulgária és
Románia az oroszok el-
len.**

**Szeptemberben megnyil-
nak a népiskolák.**

A király.

Arad, augusztus 17.

A csatamezőn harcoló és a hábo-
ruba induló katonák milliói ünneplik
holnap ragyogóan, a legfenségesebb
érzésekkel Ferenc József születésnap-
ját. A mi szeretetünk, a mi király-
hűségünk, a mi hódolatunk nem ki-
sebb az övéknél. De nekik adatott
meg, hogy az alattvalói szeretet, a
fiúi ragaszkodásnak tündöklő, min-
dennél szebben beszélő jeleit adják.
Hogy a király és haza nevével aj-
kukon, halálrakész bátorsággal és
ujjongó lelkesedéssel szívükben men-
jenek a veszedelmek és viszontagsá-
gok útjára, a süvítő golyók, robbanó
gránátok és kihagyozott szuronyok
elő, hogy rettenő megtorlást vegye-
nek azokon az országokon, amelyek
a lassu ármány eszközeivel a pusztulásba akarták vinni a király or-
szágát, — a mi országunkat!

A király, a kinek neve egész
Európa előtt egyet jelentett a béke-
szeretet fogalmával, nem óhajtott,
nem hitte, hogy valamelyik születés-
napját mozgósított, háboruban álló
serege közepette fogja megünnepelni.
„Leghőbb vágyam volt”, — cseng
vissza füleinkben a népeihez intézett
szózat — „hogy az Isten kegyelméből
még hátralevő éveimet a béke művé-
nek szentelhessem”. Másként tör-
tént. Másként akarták Oroszország és
szövetségesei, a kik ép ezt a szívós,
megtörhetetlennek hitt békeszeretetet
használták ki, hogy titokban a mo-
narchia romlását készítsék elő, azt
aláaknázzák, ellene a szomszédok
fegyverkezését szervezzék. Mihelyt ez
a sötét, orgyilkosok módjára előke-
szített terv nyilvánvaló lett, ő felsége,
a nyolcvannégy éves ember, az első
pillanatban azt mondta: „Az én ma-

gas korom nem lehet akadályá an-
nak, a minek történni kell...” A ki-
rály nem így akarta. De hogy az
események alakulása folytán, a nyolc-
vannegyedik születésnapját megelőző
napokban alkalma volt látnia, megtud-
nia, hogy a királyi szó mint állítja
harcosra mozgósítottak millióit, hogy
mint siettette a lelkesedés a hadi
létszám gyors egybeállítását, hogy
mint lobog a király nevét, szemé-
lyét övező rajongás, önfeláldozó ra-
gaszkodás az ellenség ellen vonulók
arcán, ajkain: ez bizonyára legszebb
jutalma lehetett hosszú, áldásokat
árasztó, a történelem új oszlopait ki-
jelölő uralkodásának.

Es látnia lehetett még egyet. Hogy
a monarchiának minden rendű, min-
den nyelvet beszélő, minden feleke-
zetű és minden állásu embere mint
egyesült egy napon a király és a haza
íránt érzett, vas-erejű, minden mást el-
felejtő, lemondásokra és áldozatokra
kész hűségben és hódolatban. Cívódá-
sok és ellentétek, félreértések és sé-
relmek, elzárkózások és bizalmatlan-
ságok mint enyésztek el abban a pil-
lanatban, amikor mindenkinek arról
kellett bizonyosságot tenni, amikor min-
denki arról akart bizonyosságot tenni,
hogy egyforma, őszinte, mindenben fo-
lüllemelkedő odaadással viseltetik uralkodójával szemben. Szebben, magasztosabban uralkodó alig láthatta még népeinek dinasztikus érzését megnyilatkozni, mint Első Ferenc József!

Golyók süvitenek, ágyuk dörögnek
és a hadtestek vőgnélküli sora önkli
a csafanótákat a király születésnap-
ján. Ők ünneplik a legméltóbban ezt
a szent, drága napot. És ők szerzik
meg a királynak drága, de készség-

gel kínált áron a legszebb ajándékot, uralkodása legnagyobb dicsőségét: az ő szavára megindult hadjárat fényes, világra szóló győzelmét. Az itthonmaradtak imái, zsolozsmái ezen a napon kettejükért szólnak: a királyért, hogy különös adományként kapott testi frissesége és teljes szellemi energiája birtokában, minél előbb része legyen ebben a diadalban, — és a király katonáiért, hogy minél kevesebb életnek és vérnek árán, a győztes csaták szakadatlan sora után hozzák uralkodójuk elé a lctiport ellenségek meghódított lobogóit!

Háboru a levegőben.

(Repülőgépek a harcok során. — Legtársasabb a mi aeroplánjaink.)

Az Aradi tudósító.

Arad, augusztus 17.

Elsőízben jut nagyobbarányú szerephez a hadi aviatika a most száguldó világtörténelmi események folyamán és ezek ezután szerezhettek tapasztalatokat a hadvezetéség a repülőgépek, léggömbök felhasználásáról. Volt ugyan már háboru aeroplánok és kormányozható léghajók részvételével, de sohasem tettek olyan előkészületeket ezeknek a fegyvereknek a felhasználására, mint ebben a rettentő világháboruban, mely egész Európát gyújtotta lángra.

Olaszország a tripolisi hadjárat alkalmával már használt repülőgépeket, azonban Afrikának kivételes klímája nem volt alkalmas arra, hogy a levegőháboru „szolgálati szabályzatát” meg lehessen állapítani. A szaharai klíma, a homokviharak nagyon gyorsan elkoztatták a motorjait, mert a homok bevette magát a finom alkatrészek közé. A földérítő szolgálat fényesen sikerült a gépekkel, mert a legnagyobb részt sima terület erre kitűnő alkalmul szolgált. Bombákat is dobtak le, de ez inkább csak pánikot és ijedelmet keltett a lakosság közt.

nagy károkat nem okozott. Különben is elmondható, hogy a bombavetés inkább csak morális hatással jár, mely azonban civilizált hadsereg csapatait is demoralizálhatja. Nagy kárt nem okozhat, mert a repülőgép nem vihet magával olyan mennyiségű robbantószeret, mint amennyi szükséges lenne és a gyors repülés a találas biztonságát csökkenti. Az olasz hadjáratban a törökök rossz ágyúikkal nem okoztak nagy károkat a levegőben manővrozó gépekben.

A balkán háboruban minden állam sok aeroplánnal vonult hadba. Minthogy azonban nem voltak repülőterek, hangárok, tartalékalkatrészek, az aviatikusok csak hiányosan láthatták el szolgálataikat. A bolgárok például igen sok Bleriot-gépet leszerelt állapotban az esőn hevertettek, úgy, hogy azok teljesen tönkrementek. A törököknél sem volt jobb a helyzet, azonban német gépekkel néhány nagyszerűen sikerült földérítő röpülést végeztek, amelyek órákhoz tartottak a az ellenség hadállásának teljes ismeretéhez vezettek. Drinápoly ostrománál megkísérelték a bolgárok, hogy bombát dobjanak a repülőgépekről, de ezek legtöbbször célt tévesztettek, egy pilótát le is lőttek.

Tapasztalatnak ez nem sok, de különböző hadseregek manőverein elért nagy sikerek már megvilágítják a légi fegyverek jelentőségét, mutatják annak nagy szerepét.

Amíg a legutóbbi időkig Franciaország aviatikája dominált, addig most a nagy német nemzeti adomány hatása alatt egész sora keletkezett különböző eredeti repülőgépszerkezeteknek Németországban, nálunk is, amelyek a francia apparátusokkal szemben sok ellentétet mutatnak fel. A motorteknika is ugyanilyen helyzetben van. A német és a francia aviatika harca a rendszerék harca és ma már egész biztonsággal megállapítható az is, melyik van fölényben.

A német és az osztrák-magyar aeroplán mindenekelőtt nehéz. Nagyobb a hordfelülete is. Nagy erejű a motorja, míg a francia és az

oroszkisebb, formásabb, könnyebb és motorját nem víz, hanem levegő fűti. Az angol repülőgépek nem eredetiek, hanem német és francia modellek után készültek. Megjegyzendő, hogy az oroszoknak van egy eredeti típusuk is, a Sikorsky biplán, azonban ezek oly rettentő nagyok, hogy igen sok terhet vihetnek magukkal. Még csak kísérletek folynak velük, gyorsan összetörnek, úgy hogy használatukról azidő szerint még szó sem lehet. Nagyon valószínűtlen, hogy ezek a kolosszusok két hétnél tovább használhatók legyenek a háboruban, minthogy helyreállításuk igen hosszadalmas, karbantartásukhoz pedig nagy terjedelmű műhelyek szükségesek. Ezek a típusok a háboru elején már le fognak tűnni.

Tény, hogy a franciák könnyű aeroplánja gyorsan felszáll és nagyobb sebességre képes, mint a mi típusaink. De ezzel szemben áll a német motorok biztonsága, s a német aeroplánok nagyobb hordozóképessége. A francia gépek szilárdsága sem oly nagy, mint a németeké. Ez bebizonyult a meredek leszállásoknál. Ha egy Bleriot nyilirányban száll le, akkor alakatlan romhalmazzá válik, míg az erősebb és szilárdabb német gép, ha eltörik is a szárnya, hamar kiheveri a bajt. Ugyanez áll a mi hadseregünk gépeire is. Egész bizonyossággal mondható, hogy

a mi repülőgépeink sokkal hosszabb ideig lesznek használhatóak, mint a franciák.

Azonkívül sokkal jobban lesznek használhatók földérítő szolgálatra, mert a motor nagyon takarékosan használja el a hajtóanyagot, ebből igen sokat vihet magával a pilóta és ezért hosszabb repüléseket végezhet, mint francia versenytársa. Gyors raidek és huszárbravóroknál a törékeny francia apparátus jöllehet használható lesz, amint az már most is kitűnt, de rendszeres, nehéz munkára, mint amilyenre most hónapokon át szükség lesz, nem lesznek olyan ellentállóak, mint a mi és szövetségeseinknek gépei.

Az előrelátott háboru.

Jókai jövődölése Czenstochowo elfoglalásáról.

Mióta belekértünk a világháboru forgatagába, azóta egyikünknek-másikunknak sokszor eszébe jutott Jókainak egyik legnépszerűbb munkája: A jövő század regénye. Ezren meg ezren voltak annak idején, akik dobogó szívvel és feszült idegekkel bolyongtunk ebben a gigantikus utópiában, melyből a legtöbb embert az ichor-feltaláló Tatrangi Dávidnak márványból faragott alakja ragadta meg. Most azonban nem a káprázatos meséért emlegetjük fel a regényt, hanem azokért a jóslatokért, amelyek találhatók benne s amelyek egy része betelt, más része most van betelőben. Nem említve egy sereg technikai álomnak a megvalósulását, a krajcaros lapok megjövendölését (1872—74-ben, mikor a regény íródott s négy-öt ujságból állt az egész magyar hírlapirodalom), a repülőgépekről való viziót (még a nevük is ma is Jókai adta meg: ő aerodromnak nevezi, a aeroplánoknak hívják őket): Jókai bámulatos divinációjával nemcsak az oroszai való nagy háborunkat jóslja meg, hanem szinte minden eddigi mozzanatát előre megírja az északi harcoknak még a háboru kitörésének napja is vág: a július 29.

A regény Az örök harc című részének ide vonatkozó szakaszai a következők:

...Az újkor hadjáratában főfeladat nagy tömegeket rövid idő alatt egy pontra vonhatni. A hadviselés idegei a vasutak. A hadtudomány talált fel páncélozott vonatokat, mik mint egy utazó bástya, vágatnak egyik helyről a másikra, sérthetetlen lövészeket tolvaz az ellenség hadoszlopai elé; sőt alkotva vannak oly golyó-ekádó gőmozdonyok, mik a sineket magukkal

hordják, maguk előtt lerakják s így ut nélkül is előreroboghatnak, az ellenséges hadtömegek keresztültörésére szánva.

S hogy a folyamokon átjárás meg legyen neheztve, ott leskelődtek a Rudawa torkolatánál, a hol az a Visztulába omlik, az úgynevezett „alligatorok”. Ezek a víz alatt járó buvárhajók, miknek feladata az ellenség által vert hajóhidakat szétszaggatni, hajóit elsüllyeztetni.

...A poezis egészen eltűnt már a harcból. Nincsenek többé hősköltemények. Nagy tömegeké a csata eldöntése; a személyes vitézség semmi többé; ki a csatában olesik, rom is látja az ellenséget, nemhogy hősi módon küzdött volna vele, s a ki győztes maradt, csak másnap tudja meg a nap bulletinből, hogyan jutott hozzá? Az éposz hősei most a gépek.

Epen a gépek tökéletesítő tartja vissza már évtizedek óta az európai nagyhatalmakat a háboru-indítástól. A de-vágy lelőhadt minden nemzetnél. Ilanem azt mindenki látja előre, hogy egy hatalom el van szánva, sőt könytelen a hadviselésre vállalkozni: az orosz. A forradalmi hadsereg oláhazai alkalmatlan savanyu kovász, annak tért kell adni valamely idegen földön, a hol tuhatzó vitézsőrt kiönthesse. Az oroszok kormányza csak külső hadjárat diadalaival tarthatja fenn magát oahaza.

Hogy a kiszemelt áldozat az osztrák-magyar birodalom, azt is jól tudta mindenki. A lapok egész terjedelmesen közölték Kuraszin leveleit a berlini külügyminiszterhez, herceg Nordenauhoz, melyben a Nihil állam kényszeríti azon országra, ha Németország nyugodtan néz el az osztrák-magyar monarchia erőszakos széltörését, viszont ráad a helyeslést

a német-osztrák tartományoknak Németországba kobeleztetéséhez, kivéve Csehországot, mely az orosz birodalom öröksége. Németország minisztere az ajánlatot határozottan visszautasította, kijelentve, hogy minden megtámadását az osztrák-magyar birodalomnak casus belli gyanánt fogja tekinteni a maga részéről s a megtámadó ellen fordul. Németország becsületesen állt a szövetségek mellett. S volt oka rá. Katonai hatalma legnagyobb volt Európában, kincstára tele, kereskedelme, ipara, földészete virágzó, népe nagy és elégtűt és művelt. Könnyű ilyenkor becsületos politikát üzni.

...A magyar-osztrák kormányok nem is émitották magukat többé a helyzet iránt, ki kell itt húzni a kardot előbb vagy utóbb!

A háboru előkészületei meg vannak már téve s amennyi hadsereg kimozdítható volt, az mind Galiciában lett összpontosítva, mint hogy a Nihil hadseregei is a Visztula mögött voltak összeronva. A főpívet a sambori erődített táborhely, ahonnan egyfelől a Dnister vonul megvédhető, másfelől a Visztula-vonul o-északolható. Krakóban volt összpontosítva kétszáz ezer magyar honvéd és ujonesorezred, mely intézkedéssel a generalissimus háromféle tervet üldözött. Az egyik cél az volt, hogy ilyen nagy összpontosított „magyar” haderő Magyarországtól jó messze eltávolíttassék, mert az osztrák hagyomány még mindig nem hisz a magyaroknak; a másik nézet szerint a honvéd és az ujone-katonát nem tartják a nyílt csatában helyt állni képesnek, míg a sánc mögött hasznát vehetik; a harmadik cél pedig az volt, hogy kétszáz ezer ember fenyegető közelítő által az ellenfél is kényszerítessék saját czenstochowoi állását ugyanannyival védelmezni s az alatt, míg a két erő egymást lekötve tartja,

Ezerkétszáz katona teája az aradi vasúti állomáson?

(Adakozások a bevonultak hátramaradtainak — Katona nap.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 17.

„Az isten sem kedveli a kényszeredett szerelmeket, az bizonyos, de nem tehetünk róla olyan időkben élnünk, hogy kötelességünk az aradi társadalmat az eddiginél is magásabb lángolásra buzdítani. Nagyon téved a társadalom, ha azt hiszi, hogy a világháború nem több mint érdekes események sorozata, amelyek csak azért történnek, hogy a kávéházakban legyen miről beszélni és hogy legyen mód csepegtetni az ujságokat, amiért szükség vanuk. Az ebben kimerülő hazafias buzgalom igen olcsó holmi, amely nem méltó Arad város intelligens közönségéhez. Könnyű itthon teljes biztonságban, a fagyalt hűsítő hidege mellett izgulni, de nehéz az itthonmaradtoknak súlyos feladataikat teljesíteni. Ez elsősorban abból áll, hogy mindenki siessen adakozni, mert a nyomor kezd átláthatatlan méreteket ölteni.

Ma megkezdődött a bevonultak családtagjainak összeírása az egyes kerületekben. Amit az állam ad, az édes kevés. A társadalomnak kell sorompóba állania. A polgármesternél folyó gyűjtés nem jár a kívánt eredménnyel. Holnap tehát, a katonanapon, menjen ki mindenki az utcára és erőltesse meg magát, dobjon a perseyekbe, mert ezal is enyhíti a nyomort. A gyűjtést azok a hölgyek végzik, akik a gyermeknap alkalmával vállalkoztak a humánus munkára. A befolyt pénz a polgármesterhez kerül, aki azt a már eddig gyűjtött összeghez csatolja és aradiak segélyezésére fordítja. Minél nagyobb lesz az összeg, annál fényesebben dokumentálja Arad közönsége királyi hűségét és jó szívet.

A holnap megtartandó katonapi gyűjtés a legszebb auspiciumok közt indul meg. Vargassy Lajos polgármesternél megjelent ma dél-

ben Neuman Adolf báró és ezer koronát nyújtott át a humánus célra.

— Családi gyászunk miatt — mondotta Neuman báró — nem járunk társaságba s így a holnapi katona-napon sem vehetünk részt. Ennek dacára az adakozás alól nem akarjuk kivonni magunkat s arra kérem a polgármester urat, hogy az ezer koronát egyenlő arányban ossza szét a sátrak között a mi nevünkben.

A polgármester hálásan köszönte meg a szép adományt.

Dr. Műlek Lajosné az akciót vezető Fehér Kereszt elnöknőjének kezéhez ma a következő adományok folytak be a holnapi gyűjtésre: Bohus Zsigmond báró v. b. t. t. aki minden humánus mozgalomban az első sorában jelenik meg 100 koronát, Neuman Dániel báró 100 koronát, Domány József 50 koronát, a Neuman Testvérek cég munkafelügyelői és munkásai báró Neuman Dánielné ravatalára szánt koszoru megváltása címén gyűjtött 106 koronát nyújtottak át.

A sátrak elhelyezése a következő: Kerpich Zsigmond és Fischer Mór üzletai előtt dr. Tisch Mór és Kara Győzőné, Lengyel Lőrinc üzlete előtt a Román nőegylet, a Központi-kávéház előtt Ottóvay Józsefné és Matuzsick Mártonné, a Lőcs-palota előtt dr. Műlek Lajosné és a jótékony egyletek elnöknői, a katolikus templom előtt Róka Józsefné, Vargassy Árpádné és dr. Leitner Ernőné és dr. Páris Lajosné, a Butorszövegkezet előtt az Esperantista hölgyek sátra áll.

A sátrakat a Verbos A. és Fia, Lengyel Lőrinc, Reinhart Gyula (2 sátor), Czeiler és Szathmáry és a Butorszövegkezet cégek teljesen ingyen bocsátották a magatzatos cél szolgálatába.

Hűvösség nyilvánult meg eddig az aradi társadalomban a katonasággal szemben. Az Aradi Közlöny vasárnapi számában írtunk egy kis aradmegyei község megható áldozatkésztségéről, Tótvárad lakosságának bőkezűségéről, amely egy nap alatt valóságos éleláraktárt teremtett a

vasúti állomáson és az átvonuló katonaságot tajban-vajban fűrésztik. Aradon számtalan vonat fut át naponta, valamennyi szufova a harcra felkészült hadfiakkal. A Vöröskereszt titói állomásán szorgalmazkodó hölgyek abban az órában míg szolgálatuk tart meleg szívük egész szeretetével gondozzák az összetört és az utazástól elcsigázott katonákat. A nap legnagyobb részében azonban senki sem törődik velük. Még csak egy korty tiszta víz sem nyújt feljüket senki. Elvértve ha akad egy-egy mecenás aki kinyitja az erszényét és kellemes emlékekkel boosítja odább az életüket és vérüket áldozatul vevő katonákat.

Tegnap este ismét nagy katonai transzport érkezett az aradi vasúti állomásra. Ezernél több népfelkelő vonult át Aradon és a katonák itt kaptak vacsorát. A közönség soraiban volt.

Lengyel Manó aradi butorgyáros, aki látta a vacsora kiosztást. Bizony nem jutott valami bőven a hideg diánszágából egy-egy embore és a gyáros nem sokat gondolkozott, hanem odament a csoport parancsnokához, bemutatkozott és engedelmet kért arra, hogy száz koronáért szalonját vásároljon és azt a katonák közt kiosssa. A parancsnok megköszönte a jóakaratot és megadta az engedélyt.

— Hideg vacsorához tes is jár — mondotta Lengyel — és a parancsnok engedelmével az egész csapatnak szervírozott jó forró teát, amit az exernyi katonák, akik az éjszakai hűvöz szélétől is szenvedtek, hálás szívvel fogadott.

A polgármesteri hivatalban ma a következő adományok érkeztek:

Stauber Andor dr. báró Neuman Dánielné koporsójára szánt koszoru megváltása címén 20 korona, Gyulányi Rezső és neje 100 korona, Werner Frigyes és neje báró Neuman Dánielné koporsójára szánt koszoru megváltása címén 20 korona, Herzel Bernát és neje 200 korona, Dósa Bertalan, Rózsika, Klárka és Veronka 5 korona, Deutsch J. Mór 20 korona, Árpád Gyula 50 korona, Lévai és Stern cég 50 korona, Fischer Antal és neje 20 korona, Arad szocialista párt gyűjtése 36 korona, Ol-

az osztrák-magyar sereg középpontja s jobb szárnya támadásba mehessen át.

Ez összpontosított főseregen kívül még Erdélyben volt hagyva egy erős figyelő sereg és a szerb határral szomszéd véghegyek megszállva őrsapatokkal; mert egy Galiciában elvesztett hadjárat eshetőségében könnyen megtörténhetik, hogy az odesszai orosz seregnek utat nyitnak mind a kettő Erdélybe és Magyarországra.

Azonkívül volt egy erős tartalék összpontosítva Budapesten; azután az osztrák honvédség, mintegy hatvan ezer ember Bécs védelmére hagyva; a többi elosztva Komárom, Olmütz, Temesvár erődtívenyeiben.

...A generalissimus gyorsan döntő csapásra határozta el magát. Hadterve ez volt. Amíg balról a Krakkóban összpontosított honvédtábornok, jobbról a Sambori védett erődtímenyt maga mögött hagyja, azonfölül a Kárpátok szorosai védvárásokkal, úgynevezett helepolisokkal ellátja: mik vasból vannak és szétzedhetők, tovaszállíthatók; hatvan ezer főnyi tartalékesapatját minden eshetőségre felállítja a tarnow-technikai vonalon, minden fegyvernemből kombinálva, azalatt hadserege zömét abban a szögletben összpontosítva, amit a Visztula s a Sam folyók képeznek, mely mintegy repeztő ék nyomul be Orosz-Lengyelország oldalába; innen egyszerre keresztül törend a Visztulán, az ellenséget döntő útközetre kényszeríti; siker esetében a lengyel felkelőkre is számílván, Zamoszk s Maziovioze várakat megszálló, seregekkel körülférfelve, egyenesen Varsónak megy és ha a Varsó-Ozenstochovói vasútvonalat elfoglalhatja, az orosz hadseregét ebbe a helyzetbe hozza: amiben az 1870-iki francia-német hadjáratban voltak a franciák, hogy a két egymástól elválasztott nagy hadse-

regük soha sem tudott egymással egyesülni, hanem mindegyik külön volt kénytelen megmérkőzni ellenfele zömével.

A terv kedvezően indult meg a kivitelben. Egy eselmozdulat a sokal-uhnovi vonalon áloázta a Visztula, Sam és a vasúti város-vonal által tökéletesen elzárt háromszög területén végrehajtott összpontosítást s a csapatok megindítása osztrák taktikai remekléssel lett végrehajtvá.

Julius 29-én szólaltak meg legalább az ágyuk s a kifejlődött ágyuharc késő éjszakáig tartott s hosszú nyári napon. Az osztrák-magyar tüzéség ezuttal is bebizonyította fölényét. Az ellenfél nem bírta megakadályozni, hogy a Visztulán tíz hidat ne verjenek. Ezeknek a hidaknak a szerkezete magyar találmány: vas-hengerekből vannak egyetlen nagy ívvé alakítva, a mely hengerek egymást tartják. A hány henger, annyi léggömb, mely azt föl emeli s keresztül viszi a folyamot s a két partra egyszerre lehelyezi. E hidak a legnagyobb terhet megbírják s az ellenfél víshajói, buvárhajói, monitorai nem árthatnak nekik, mert ivben hajlanak el a folyam fölött. Lera-kásukhoz csupán kedvező időjárás szükséges, elfogható csendes szél s annak mentében jól kiválasztott folyamkanyarulattal. Mindez megvolt: a hidak sikerültek s még azon éjjel erős állást foglaltak az első magyar-osztrák hadcsatályok a Visztula balpartján. Másnap az egész támadó sereg harszónalban nyomult előre. Az ellenállás minden reményen felül csekély volt. Az ellenfél tüzésége gyenge volt és nem állt helyt, a gyalogság csupa opoltisnemből állott; a páncélos druzsínkat kivéve, a többi nem igen állta meg a helyét. Sokat tüzeltek, de rosszul s robbanó puskagolyóknak a hátránya nagyhamar kifűnt; a

mint a gyors tüzelés alatt a puszkák kamrája átmalegedett, a belétett töltény könnyen robbanó vasanyaga még a csőben eldurant. Az oly féltelmesnek hirdetett orosz lovasságból pedig láttak ugyan irtóztató tömegeket, mik mint a darázsraj zsongták körül az ellenfél előcsapatait; lehetetlennek téve annak másként, mint tömör hadoszlopokban, az előhaladást; hanem azután s hadoszlopokat nem is bírták ezek feltartóztatni. A magyar-osztrák hadseregnek negyvenezer huszárja, vértese, dzsidása, a világ legrendezettebb, legbűszköbb lovassága volt ez idő szerint.

A generalissimus „diadalt diadalra” táviratozott Budapestre. Csekély ellenállás után meg lett szállva Svilov, Opatov s az ostroviói erődök és hogyzorosok oly víté rohammal lettek elfoglalva a sorcsapatok által, hogy a diadal után a generalissimus egy merész lángészcsapásra merle elszánni magát: lovassága legnagyobb részét, melynek hivatása, nem volt a Lyka Gorai erődök között harcolni, összevitte s az arnopolai vár fölött átszállította a Visztulán, Lublin felé intéve egy csapatot, hogy ellenfelének elvágja az útját Varsó felé. — Oly nagy volt tervéhez való bizalma, hogy még a krakkói honvédségtől is ideparancsolt 7 huszáreszredet, csak egyet hagyva ottan. E hatalmas lovas hadtest nem is talált nagy ellenzést s haladhatott Lublinig, maga előtt tolvá ötven-hatvan ezer kurdot, baskirt és kozákokat.

As örök harc végét mindenki tudja: a lágáboruban diadalmas monarchia világ sápat móniájával As örök béke következik utult be kai diadalt látott s nekünk, a kik merdekka, megjövendölt idöket, nincs okunk a kedvez igazságában kételkedni.

renstein Gusztáv és neje 20 korona, dr. Jegessi Karolyné ivén adakoztak: Herbstein Cecil 20 korona, Müller Karoly 50 korona, Jegessy Lajos és Karoly 10 korona, özvegy Varjassy Józsefné 10 korona, Varjassy Ilona 5 korona, Varjassy Árpádné 5 korona. Összesen 100 korona. Zádor Bertalan 10 korona. Auszterweil László dr. 100 korona, öz. dr. Back Sománé 20 korona, Arad-gáji gör. kel. szerb hitközség gyűjtése 151 korona 50 fillér, Bondár Béla 2 korona, öz. Deutsch Bernátné 20 korona, a II. kerületi fillér asztaltársaság 200 korona, Piek Ernő és neje 50 korona, Dános Gyula 30 korona, az aradi bérkocsis ipartársulat 300 korona, Walter Vilmos 5 korona, a Könyvnyomdások Gutenberg dalköre 25 korona, Weiss Mór és Fiai cég 500 korona, Angyal Dezsőné sütőde alkalmazottai 6 korona, a Közép-utcai Baptisták 50 korona, báró Nopcsa Elekné 20 korona, Varga Emília 20 korona, Balázs Ferenc 10 korona, Hendi József és neje 20 korona, Sütő István 20 korona, Sütő István vendéglői asztaltársaság gyűjtése 3 korona 30 fillér, Aradi idegen honos. nevű nők gyűjtése: Braun Rózi 20 korona, Quissek 2 korona, Schullin Jelena 2 korona, S. L. f. Elza 2 korona, Osztrovski M. 2 korona, W. Susanne 2 korona, Tilp Paula 2 korona, Neu Fritz 50 fillér, G. Hausin 5 korona, Ello Richter 2 korona, N. N. korona 60 fillér, S. E. 2 korona, Bing János 10 korona, Mici Lux 60 fillér, N. N. 1 korona, K. L. Robert 2 korona, N. N. 1 korona. Összesen 4870 korona. öz. dr. Vannay Jánosné 10 kor., Krispin József 10 kor., Neubauer Manó és neje 91 kor. 20 fillér. Aradi mészárosok (s hentesek szakszervezetének) gyűjtése: Stojakovits Milán 20 kor., Mittag Hubert 10 kor., Rácz Sebestyén 10 kor., Zureh Károly 1 kor., Prokopsz József 20 kor., Simondán György 20 kor., Hirschfeld Márkuz 1 kor., Guhr Rózsó 10 kor., Marat I. 2 kor., Kohn Mór 5 kor., Lénárdt Aurél 20 kor., Farkas György 10 kor., Merkler Béla 1 kor., Baráth László 2 kor., Fischer Samu 1 kor., Buday Mihályné 2 kor., Togyer Péter 20 kor., Gluck Zsigmond 8 kor., Gyurkovits József 1 kor., Wind Sebestyén 2 kor., Kruppa Károly 20 kor., Lshoezki György 5 kor., Dome Lajos 20 kor., Ményi Mojsza 20 kor., Tshenka Agoston 10 kor., Papp István 10 kor., Városi mészárosok személyzet 14 kor. Összesen 260 korona.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Apák büne. (Szenzációs dráma Asa Nielsen az Urániában.) A mozi királynője egy minden ízében kiváló dráma keretében jelenik meg újra a színház közönsége előtt, hogy nagyszorú művészetével kétszeres sikert szerezzen a mai bemutatónak. A dráma indító tragikuma az alkohol démonja, mely romboló erejével tönkre teszi egy szegény szerencsétlen bránynak életét. Hanna egy teljesen elzúllott ismerős kertésznek a leánya. Mikor első igazi, nagy szerelmében csalódás éri, apja a pálinkás üdögöt nyújtja oda neki vigasztalásul és ő iszik, iszik egészen addig, míg teljesen elkábul a szeszől, feledé bábát. És azóta teljesen elzúllott a nő, kecsében tölti idejét és a pálinkában keres vigasztalást. Vőlegénye ott hagyja, szerelmese őt választja modellül egy képhez, melyben az alkohol démonját akarja szemléltetni. Mikor pedig apja halálakor megfogadja, hogy nem iszik többé, a lelketlen férfi, hogy képét befejezhesse, elkábítja őt, hogy újra igyék.

* A sztrájk. (Nagy sláger az Apollóban.) Mélyseges drámai erővel átszőtt grandiózus képet mutatott be az Apolló-színház a közönség nagy érdeklődése mellett. A sztrájk a címe ennek a grandiózus képeknek, amely egy előjátékból és négy felvonásból áll. Ehhez fogható nagyszabású filmet keveset produkált még a filmtéchnika. Ezekre menő tömegek vonulnak el előttünk a munkásmozgalmak idegizgató momentumait éljük át. Rendkívül érdekes a dráma esztétikája és lezúrt kíváncsisággal várja a publikum a mesterei mesészöveg kifejlődését. Mil. Germinál-jára emlékeztet az Apolló újdonsága, amely még kedden kerül három előadásra keresztül. Az első este kezdődik.

A tengerben leselkedő halál.

(Aknák a hadihajó óriások ellen. — A legretteendőbb halál.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 17.

Legszörnyűbb halál a tengeren fenékre furt hajóval a millió és millió vízi szörnyeteg közé süllyedni le. Évszázadoknak tűnő olyan pillanatok átélni, amikor az agy még működik, de a véredényekben meggyullad a vér, elégeti keringését, korlátok közé szorító falait s a megrepedt gátakon át a vér tüze behatol a husba, az idegekbe, megpörköli a csontokat, sőt még a tüdőben levő levegőt is meggyújtja. A tengerbe süllyedt hajón rendszerint összezsugorodott, belülről a vértől elégett, kívülről pedig vizgőzben megfőtt embereket szoktak találni. A tengeri ütközet szörnyűségeihez mérhető pokoli kínok még talán Dante poklóiban sem leselkednek az emberre. Szágu'd a vizek tetején a sok-sok millióba kerülő dreadnought, melynek árából Wied herceg egy országot vásárol és amelynek értékével egykoron Ferdinánd, a bolgárok mostani büszke cájja Bulgáriát hódította meg és amely hátán olyan ágyukat hord, hogy torka bombázására a tenger természeti törvényei változnak meg és az emberi tudományok összességét reprezentáló hajó anélkül, hogy ellenséges golyó acélbordái közé fúródott volna, a végítéletet jelentő dörömléssel felemelkedik, majd pedig a rajta levők állati ordítása közben pirtelen elcsúsz. Vajon mi történt vele? Micsoda tulvilági erő lehetett az, amely ezt a Leviathant, mint könnyű labdát dobta fel és gyűrte a tenger mélysé- kére?

Robbanó akna volt.

A legszörnyűségebb mechanizmus, amelyet emberi olme kifundált és gyökölésre, pusztításra, rombolásra szerkesztett. A most égető világ háborúban az ouverturát kezdőn hallottuk, hogy a Königin Luise felmarasztaltott a Themse torkolatához, hogy az angol hajók elöl az utat aknákkal elzárja. Aknarakó hajó volt, amelynek az a sorsa, hogy halált vigyen és legtöbbször maga is meghaljon. Hallottuk, hogy a dánok a Sundot a Kis és Nagy Beltet aknákkal zárták el. Borsanonnal gondolunk arra a pillanatra, akkor is ha tudjuk, hogy ellenséges hajókat vízi balvágzatuk ezekre a robbanó poklokra, amelyek oly biztosan ölnek, mint ahogy a stróchnin pusztítja a gyöngy ember szervezetét. Az akna nem az új or. találmánya, mert az ókorban alkalmazták primitív formában. Alagutakat vájtak a várfalak alá, azokat gerendákkal támogatták és ha a várfal bizonyos része így alá volt ásva, akkor a falat tartó falakotmányokat meggyújtották, ami a várfal összeomlását és behatolásra alkalmas rést idézett elő. Lőporral töltött aknákat a tizenötödik század vége felé előbb az olaszok, majd a spanyolok és kivált a törökök használtak és egy századdal később már Európaszerte meghonosodott a harcnak ez a szörnyű eszköze. Vauban majdnem kétszáz évig érvényben maradt rendszeres várúvás megalapítója, 1679-ben már egy aknás századot állított fel, amellyel a várúvás terén mindenféle kísérleteket végeztetett s az ez alkalommal nyert tapasztalatok vetették meg alapját híressé vált Traité des mines-jének. Utóbbi időben az aknaharcnak már kevés fontosságot kezdtek tulajdonítani. Erre azonban az orosz-japán háború alaposan rácafol. Ismeretes, hogy Porth-Artunál az oroszok az elővédeket óriási területeken aláaknázták. A japánok azonban az ökrök, tizezreit

hajtották az aknákra, amelyek felrobbanva megölték az állatokat és a japánok ezek hulláin át rohantak a kivitt diadalra. Liaojangnál úgy az oroszok, mint a japánok a harcmező földszáncai előtt aknázták alá a területet, és

harmincezer orosz harcos életével fizette meg a japánoknak ezt a pokoli ötletét.

A szárazföldi aknáknál azonban ezerszeresen veszedelmesebbek a vízi aknák, amelyeknek az a céljuk, hogy az ellenséges hajókat robbantsák fel. Ezek az aknák, vagy mechanikaiak, vagy vegyiek, vagy villamosak. Az előbbi kettő a tenger színe alatt egy bizonyos mélységben lebeg és a tenger fenekéhez van horgonyozva. Ha valamely hajó hozzájuk ütközik, működésbe jön a mechanikai, illetve a vegyi gyújtókészülék és felrobbantja a robbanó töltényt, a dinamitot, lögyapotot, vagy ekrazitot s az ezáltal felvetett víztömeg beszakítja a hajó oldalát, vagy fenekét, sokszor közvetve kazán és lőpor robbanásokat okoz a hajón, ami annak elmerülését meggyorsítja. Így 1905-ben az orosz-japán háború alkalmával az orosz „Petrovavlovsk”, amelyen Verescagin, a világhírű festő tartózkodott, a japán torpedók által rakott aknákra került, felrobbant és magával vitte a tenger fenekére egyik legnagyobb orosz elmét. Ott lelte halálát Makarow admirális s ugyancsak azon a hajón sebesült meg súlyosan Cyrill nagyherceg is. Orosz aknákra jutott a japán Hokuse csatahajó, amely pár perc alatt 1600 emberrel mérült el.

A villamos aknák sekély vizeken a tenger fenekéhez erősítve és a partról eszközölt gyújtás folytán akkor robbannak fel, mikor az ellenséges hajó felettük elhalad. Mély vizekben és ott, ahol nagy a dagály és apály közti különbség, nehéz az ilyen aknák alkalmazása. Ott többnyire az ugynevezett szóróaknákat alkalmazták, melyeket megfelelőleg berendezett vagy külön célra épült aknaszóróhajók, aknagőzcsők vagy aknaszórócirkálók az ellenséges kikötők előtt vagy az ellenséges flották körül a tengerbe szórnak. Az így szórt aknák a víz színén usznak, elhordja azokat a tengeri áramlat s haes u ideig veszélyeztetik az egész környéket. A Königin Luise aknahajó hozta ilyen helyre az angol kereskedelmi hajókat a Themse bejáratánál.

Ez a veszély arra indította a tengeri hatalmakat, hogy az aknák alkalmazását, szerkesztését az 1907. évi hágai konferencián szabályozzák. Mint ismeretes, Anglia most panaszt is emelt amiatt, hogy Németország nem tartja be a hágai egyezmény szabályait, azonban panaszuk természetesen csak teoretikus s ráncokozás maradt.

Háború alkalmával minden nagyobb hajó visz magával aknákat. Ezenkívül külön aknarakóhajók kísérik a hajóhadat, nagyszámú aknát szállítván utána. Kikötők, tengerszorosok bejáratánál az aknákat több sorban rakják le, még pedig úgy, hogyha egy akna fel is robban, emiatt a szomszédos akna még ne robbanjon fel, de bármely felettük elhaladó hajó az akna robbanó töltésébe belekerüljön.

Az aknarakó hajó úgy menekül meg az általa lerakott aknától, hogy pontos térképet készít előre s csak olyan helyen rakja le aknáit, melyeket a térképen megjelöl s ezeket a helyeket azután elkerüli. Az aknák elhelyezésének ismeretével veszély nélkül haladhat el a hajó, így történt ez most, amikor a Dardanellákon át a veszélytelen utat ismerő két török torpedó kísért el egy román hajót.

Ünnepi a királyt Arad közönsége.

— A katonaság diszfelvonulása. — Földiszitett és kivilágított házak. —

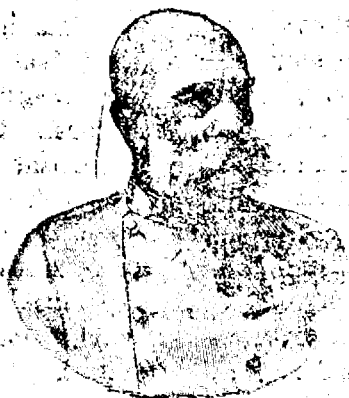
Hálaadó istentiszteletek. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 17.

Nagy melegséggel és lojalitással, igazi fiúi szeretettel ünnepelte ma Arad publikuma ősz uralkodónk nyolcvannegyedik születésnapjának előestéjét.

Az ünnepségek a várban kezdődtek, ahol az itthonmaradt legénység megkoszorúzta őfelsége szobrát. Már délután négy órakor megkezdődött a civil közönség népvándorlása a Maros tulsó partjára. Öt órára már ezer és ezer főnyi tömeg hullámozott fel a vár területén, a sétányokon, amely elsősorban megilletődéssel kereste fel királyunk szobrát. A szobrot ez alkalomra babérlevelekkel díszítették fel, köröskörül pedig a színes lámpionok nagy tömege lebegett.

Sokan a vár templomát keresték fel, hogy imát rebegjenek ősz uralkodónkért, mások kíváncsi szemmel néztek körül a várban. Sokan a tábori konyhát állták körül, ahol a készülő paprikáshoz a krumbliból és vöröshagymából valóságos kis dombokat aprítottak fel a bakaszakácsok, mások a katonafegyház deszakerítésén keresztül bámulták a szerb hadifoglyokat.

A tömeg pereről-perere nőtt, a vár hat órára tele lett civilekkel, mintha egész Arad kint lett volna. Az uri társaság számos tagja állta körül a király szobrát s türelmetlenül várta, hogy megkezdődjék az ünnepség.

Hatóra után néhány perccel dobszó mellett felvonult a 33. gyalogezred egyik tartalékosokból álló zászlóalja. Elöl 3 közlegény vitte a legénység hatalmas babérkoszoruját, amelynek egy piros-fehér-zöld s egy sárga-fekete szalagja volt, a következő felirásokkal:

Hódolatuk jeléül hű katonái,
a 33. gyalogezred legénysége
1914. VIII. 18.

Von seine Treuen Soldaten
gewid. Die Mannschaft des
Inf. Reg. 33.

A derék katonák elhelyezkedtek a szobor körül, levették valamennyien sapkájukat s a következő percben áhítatos csend közepette felhangzott:

— Isten áldd meg a magyart!

A közönség, amelyet nagyon meglepett a jelenet, szintén levett kalappal hallgatta végig a Himnuszt, majd viharosan megjelenezte a katonákat. A csend helyreálltával Goldner Béla tizedes előbb német, majd magyar nyelven mondott néhány keresetlen, szívből jövő szót, amelyeket nagy éljenzés követett, végül pedig a legénység a szöveget énekelte el.

A város is ünnepi szint öltött ma estére. A korzó egyes kirakatai gyönyörűen fel voltak díszítve: így a Bloch-féle papírkereskedés kirakataiban a király életnagyságu mellasobra volt felállítva festői csoportozat közepette, Weisz Leó nagy izléssel feldíszített kirakataiban a király kitűnően sikerült portréja volt elhelyezve. Balla Frigyes egyik legpompásabb alkotása, Fischer Simon kirakatai messzire lövelték a piros-fehér-zöld színt, de különösen szép látványt nyújtott a Városi-kávéház feldíszített s nemzeti színben kivilágított emeleti terraszsa.

A polgármester ugyan kidoboltatta délután, hogy a lakásokat ne világítsák ki, hanem az erre szánt összeget a katonánapon jótékony célra juttassák, mégis a legtöbb polgár illuminálta ablakait úgy gondolkozva, hogy a pár fillérnyi költségen kívül adakozhat a szép célra is. A szabadság-terán majdnem valamennyi ház ki volt világítva, de sűrűn égtek a gyertyák mellékutakban is, különösen fel volt azonban díszítve Prodanovits Döme Asztalos Sándor-utcai háza.

Pontban nyolc órakor eldőrdült a várban az első mozsár, amelyet kilenc óráig még több követett. Nyolc órakor indultak el a várból a kürtösök és dobosok is, akik takarodóval jártak be a várost. Az utcákon óriási néptömeg hullámozott, alig hisszük, hogy valaha is annyi ember sétált volna Arad utcáin. S a nagy tömeg a lelkesedés legnagyobb fokával, szinte extázisban ünnepelte, éltette a mai szeretőit, agg uralkodónkat.

Holnap reggel — a katonák ébresztővel járják be a várost, míg a várból a szent napot ágyulóvések fogják üdvözölni. Az ünnepségek sorát reggel nyolc órakor a vártemplomban szent misé nyitja meg. Arad valamennyi telekezele ünnepi istentiszteletet tart holnap. A minoriták délelőtt tíz órakor tartják az isten áldó szent misét, amelyen valamennyi funkcionárius megjelenik. A zsinagógában délelőtt tízenegy órakor lesz a hálaadó istentisztelet, amelyre az előjáróság tagjai ez uton is meghívják a köztisztviselőket, a hitközség tagjait pedig kéri, hogy teljes számban jelenjenek meg. Az ortodox-izraelita hitközség szintén tart istentiszteletet, amelynek keretében Schreiber Joachim főrabbi mond ünnepi szónoklatot.

Délben a Fehér Keresztben bankett lesz, amelyen részt vesz a tisztikar Plank tábornok a 102. szegedi népfőlkölő dandár parancsnokával élükén. A bankett étrendje a következő: Erő leves Habsburg módra, balatoni sültő tartármártással, Irós huslepeny, (Bohus báró fele magyarádi) császárféreg (Transylvánia), kompót és saláta, jegezett ananász, parfée, vegyes gyümölcs.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel házaállatós mellékállomás)	— 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 131
Nyomda	— 101

Nemzetiszin zászló alatt jönnek a katonák.

A szegedi népfőlkölők bevonulása Aradra.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 17.

A magyar bakák szuronyai már Szerbia földjén dőfik át a „vadrác” álnok szívét, tűsraink bombatömege úgy söpri az ellentünk támadó szerbeket, mint a legyeket és itthon új csapatok vonulnak föl, hogy elődeik után vonulva megfenyítsék ellenségeinket. Ma kora reggeltől fogva nagy tömegekben vonultak át Arad utcáin a fardt, poros, izzadt népfőlkölők. Ezek az „öreg fiúk” a szegedi második honvéd kerületi parancsnokság alá tartoznak és csupán átvonulnak Aradon, miután itt egyesültek a különböző irányból ide érkező többi bajtárakkal. A vonatok szinte minden órában tömve érkeztek és egymásután ugráltak le a vagonokból a csukaszürkébe bujtatott legények. A városba való bevonulásuk valóságos diadal ut volt. Amerre elhaladtak, mindenütt lelkes, ünnepző fogadtatásra találtak. Az idegen katonákat a város különböző részein szállásolták el, ép úgy mint a már Aradról eltávozott népfőlkölőket. A szegedi és verseci fiúk elszállásolása már a Varjassy József-utóban megkezdődött és onnat fogva a Wesselényi-, Kiss-utóban, a Batthyány-utóban csaknem minden házba jutott néhány népfőlkölő. A legtöbb helyen igen szívesen fogadták őket. A Batthyány-utóban több tiszt keresett hajlékot egy román ügyvéd lakásában.

— A lakásomnak ugyan minden része el van már foglalva — mondta az ügyvéd — de az irodámban szívesen adok nyughelyet az uraknak.

A népfőlkölő tisztek megköszönték és egyuttal olnézést kértek az alkalmatlankodásért.

— Szót se érdemel — felelte a házigazda — mert hiszen amikor önök az én vagyom, életöm védelmére végett a harctérre mennek s életüket teszik kockára, akkor igazán a legelőmbb kötelességem szállást adni önöknek.

A legtöbb házban ilyen meleg szeretettel fogadták az izzadt arcú legényeket.

Fischer Eliz, mint már megírtuk, az árván álló árvaházat átengedte a katonaságnak, amelyet Varjassy Lajos polgármesterhez intézett következő levélben jelentett be:

Nagyságos Uram! Tiszteletteljesen tudatom, hogy ígéretemhez képest az árvaházat ma délig rendbe hozom s kérem, hogy annak átadása végett egy nagyedemestert hozzam küldeni móltóztassék. Megjegyezni kívánom, hogy a szűkeglendő szalmáról a város gondoskedjék. Az árvaház összes helyiségei, kivéve egy szobát és a fürdőszobákat a katonaság rendelkezésére áll, tehát csak még azt kérem elrendelni, hogy a katonaság a Batthyány-utcai részen közlekedjék. Kiváló tisztelettel Fischer Eliz s. k.

A kívánságnak elgot tettek és a katonák a Batthyány-utcai oldalt szállották meg. A Szegedről jött népfőlkölők elmondják, hogy a szegedi tanyákra leirhatatlan lelkesedéssel fogadták őket:

— Látsák kérem ezeket a nemzeti színi kokárdákat, — muogatták a melükön viadó kis piros-fehér-zöld vászon rúzsát — ezt a szegedi magyarektól kaptuk.

De ennél nagyobb meglepetés is fogadta az aradit: a szegedi népfőlkölő csapat ugyanis piros-fehér-zöld lobogóval vonult be a városba. A szegediek nemcsak kokárdákkal, de nemzetiszini zászlókkal is ellátták kedves katonákat. A nemzeti színi lobogókkal és ko-

Kardakkal feldíszített székely, olyan hangulatot árasztott a város utcáin, amilyent a negyvennyolcas időkben érezhettek, amikor a magyar honvédség csapatai ott dühögtek a föld. Ezzel a csapattal jött a háború konyha is, amelyet Fischer Elia udvarán helyeztek el, és azonnal hozzáláttak a zamatos gulyás főzéséhez.

Késő délután még mindig nem ért véget a népfelkelőknek dobpergással és trombitaszóval kísért bemasírozása és az utca népének meleg tüntetése estig folyton megismétlődött. Amerre csak elhaladtak, mindenütt felhangzott a lelkes tömeg kiáltása:

— Éljenek a mi katonáink!

A bekvártélyozás alatt a háziasszonyok, a házbéliek mindenütt friss ivóvízzel üdítették a melegtől elgyötört öreg harcosokat, majd pedig legtöbb helyen kosárszámba került elő gyümölcs,

marokszámra, szivar, cigaretta és minden jó, ami a katonának öröme.

Az éj folyamán Oravicabányáról is érkeztek népfelkelők, akiket az éjszakai közönség ünnepi fogadott és a kávéházak előtt a cigány a Rákóczi indulóval köszöntött.

Este az Aradi Közlöny szerkesztőségében megjelent a népfelkelő ezred négy tagú küldöttsége és az egész legénység nevében hálás köszönetét fejezte ki az aradiaknak, a sehol nem tapasztalt előzékenységet, gondosságot és szíves vendéglátást, amellyel a szegedi népfelkelőket fogadták. Szívesen tolmácsoljuk a hadba induló lelkes katonáink köszönetét az a megjegyzéssel, hogy ez csak egy parányi kis része a nemzet hálájának, amellyel velük szemben tartozik és amely meg is fog nyilvánulni, ha a magyar nép, a magyar voltára továbbra is érdemesnek akar mutatkozni.

Az érdemkeresztes fogoly.

(Ujabb rabszállítás Aradra. — Elfogottak százai az aradi várban.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 17.

Az aradi várban hovatovább már szűknek bizonyulnak a foglyok befogadására szánt kamrák és Hegedűs Ede alezredesnek, az aradi vár parancsnokának, aki esodálatos energiával és nem lankadó lelkiismeretességgel látja el minden egyes fogolyt az ügyét, ugyancsak sok munkát adnak — az egyéb nagyfontosságú teendőkről nem is szólva — a jobbra szerb nemzetiségű, vagy szerbekkel cimboráló foglyok.

Ma délután, amikor öfelsége születése napjának előestéjére az aradi közönség százával tödült be a kedves, öreg aradi várba, jól lehetett látni, hogy a hetek óta érkező fogolyszállítmányokból milyen tekintélyes embersereg került össze a vár Strafanstalljában, ahol szuronyos katonák őrzik a megmételtyezett lelkű embereket mindennemű szerb propagandától és izgatástól. A várbeli Garnizonarrest szomszédságában nagy, katonai kordonnal elkerített téren Szerbiából került katonaszökevények: jobban öltözött emberek, hajós ruhában levő szerbek, akiknek Aradra szállítását két hét előtt láttuk, békésen sörözgettek hosszú padokon. Jókedvűen vetették félre a sörös üveg dugóját és nyakaltak a habzó italból: nekik már nem nagy gond az egész háború, itt ülnek végig érintetlen békében, nyugalomban a véres, izgatott napokat.

— Bezzeg a mi fiainkkal nem bántok így kutya szerbek! — hangzott egy-két elkeseredett hang a tömegből, amelyet a katonák tisztos távolban tartottak.

A foglyok másik ugyancsak jelentékeny csoportja — amelyben több öszfűrtű és öszszakállú szerb pap is volt — fönn a sáncokról nézte azt a lelkes hangulatot, amellyel agg királynak ünnepe a magyar néplelek megnyilatkozott. Legtöbb fogoly a Strafanstallt daszka-kerítéssel kibővített udvarán tartózkodott, de a kíváncsiaskodó szemek ezeket is meglátták — deszkák hasadékaín keresztül. Egyszerű munkásemberek, művelt, intelligens arcuk: tanítók, földbirtokosok vagyesen hullámoztak föl és alá az elkerített udvaron és ha észrevettek egy-egy, a kerítés-hasadékon átszillanó szemét, esengve, töredezett szóval, rossz kiejtéssel egy dologért esengtek:

— Zeitung! Zeitung!

Egy fiatal urileány egy Aradi Közlönyt gyekezett bejuttatni a hasadékon, azonban, a

magyar nyelvű lappal a magyarul mit sem értő foglyok mire sem mentek.

Ma délután azonban újabb fogolyszállítmányok érkeztek meg Aradra. Négy óra után óriási feltűnést keltett a város utcáin végigvonuló kis menet: erős, szuronyos katonai őrség, amely egy kisebb csoport foglyot vett közre. A katonák sűrű sorfala között dacosan, szorosan zárt ajakkal ballagtak

a foglyok párosával egymás mellé kötözve.

A közönség körében különféle híresztelések keltek szárnyra. Azt mesélték, hogy a Szerémségben lázongó magyarországi szerbek vezereit hozzák Aradra, hogy újabb délszláv propaganda titkos összeesküvői a délvidékről. A szorosan őrzött foglyokat, akikről csak annyit lehetett megállapítani, hogy déli vidékről valók és nagyszerb eszmék propagálása és a hadsereg elleni izgatás miatt kerültek fogságba, végezetül a várba szállították.

Egy órával utóbb ismét fogolyszállítmányt vezettek végig a városban. Ez a második szállítmány talán még nagyobb érdeklődést keltett, mint az előző. A csoportban közel háromszáz fogoly volt: legelől urias öltözetű, intelligens külsejű férfiak, szemüveges, professzor, hivatalnokképzű emberek, fekete ferencjózsefben, vállukra dobott takaróval. Tanítók, tanárok, banktisztviselők — mint a kiszivárgó hírek mondták. — Ott haladt a sorban egy ősz pap is, levett kalappal, dacosan fölvetett fejjel, de a foglyok legnagyobb része lehajtott fővel, gondterhesen ballagott a sorban. Különösen feltűnt egy a negyvenes években levő

jól öltözött komor arcú férfi, aki-
nek mellét két ragyogó érdemrend
diszítette.

Királyi különítettséghez jutott, mert az uralkodóhoz hűségeseinek színelte magát, mialatt titokban legádázabb ellenségeinkkel: a szerbek Narodna Obranjával cimboráltak. Sok fezes, turbános, bönadrágos bosnyák mohamedán gyalogolt a foglyok sorában apatikusan. Valamennyiüket déli Boszniában és Hercegovinában fogdosták össze a monarchia ellenes magatartásuk és izgatásaik miatt. Boszniában a hadállapot bekövetkezése óta a legnagyobb szigorral figyelik a szerb származású és szerbekkel cimboráló elemeket és a legelső gya-

nus felre-eltávolítják a háború közvetlen közeléből. A ma szállított foglyokat is így fogdosták össze és szállították messze földre. A fogolyszállítmányt bosnyák önkéntes katonák kísérték: fiatal, vagy nagyon is öreg fezes legények.

A közönség mindenhol nyugalommal és méltósággal nézte végig a fogolyszállítást.

A lengyelek fővárosa.

(Egy aradi művész Varsóról. — A du haj orosz tiszték.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 17.

Arra a hírre, hogy a monarchia háborúba keveredett a királygyilkos szerb nemzetséggel, messze idegenben élő fiai hazáknak siettek visszatérni otthonukba, hogy felajánlják szolgálataikat a haza védelmére. Azok között a külföldön élő magyarok között, akiket hazaszóltatott a legszeniebb kötelesség, sokan vannak aradiak is s köztük van Vass Sándor, a világhírű fiatal zongoraművész, aki mindjárt a háború kitörésének elején hazatért Aradon lakó családjához. A zongoraművész, aki a legnagyobb német és orosz városokban diadalmas sikerű hangversenyeket tartott már, érdekes dolgokat beszélt el az Aradi Közlöny munkatársának Varsóról, a legnagyobb lengyel városról, amelynek a mostani háborúban jelentős szerepe van.

— Mig Krakó főleg a tudomány és a festészet városa — mondotta a művész — Lengberg a zené, addig Varsó a mondain, világias város. Párisra inkább hasonlít, mint Bécsre s egészen eltérő az orosz városoktól. Különösen ha Oroszország belsejéből jön az ember, akkor érzi meg a nagy különbséget, amely Varsót elválasztja más városoktól. Moszkva a kelet, minden bübájával, csillogásával és szennyével, Varsó a nyugatot jelenti, a nagyvárosi életet, a kultúrát, amennyiben lehet kulturáról beszélni ott, ahol orosz fenhatóság van. Igaz ugyan, hogy Varsóban csak a fenhatóság orosz, ezt képviseli a kormányzó és a katonaság s élesen elkülönülve él tőlük a varsói társadalom, amely szintizta lengyelekből áll s utálja, megveti az elnyomó oroszokat. A lengyel arisztokrácia s a polgárság egyaránt kerüli az oroszokat, orosz társaságban lengyeleket sohasem lehet látni s csak a császári opera az egyetlen hely, ahol az első padsorok csillogó orosz katonatiszti uniformisaival együtt találjuk a lengyel társaságot is. S a gyűlölet, amely minden lengyel szívében ott él a szabadságukat elfojtó oroszok iránt, érthető is. Varsóban csak duhajkodni lövöldözni látjuk az orosz tisztet, kigulyolni, sértegetni a lengyeleket. Nemessbb, finomabb szórakozások, művészi élvezetek iránt nincs érzékük a duhajkodó legényeknek. A tingli-tanglik ocsmány műsorát gyönyörűséggel élvezik, az ilyen helyeket zsufolásig megtöltik s itt szabadon átengedik magukat durva ösztöneiknek.

Katonailag egyébként Varsó számba sem jöhet. Erődítményei nincsenek és védelmi szempontból semmit sem ér. A varsói várnak egy nevezetessége van, a citadella, de ez sem katonai szempontból bir fontossággal. A lengyelek legjobbjai, írók, politikusok, művészek synylódnak itt szomorú fogságban s még boldogok lehetnek, ha nem deportálja őket Szibéria ólombányáiba a minden szabad mozgólátot kegyetlenül megtorló zsarnok cárizmus.

Világháború lesz az európai háborúból?

— Japán Anglia mellé áll? — Török-bolgár-román szövetség az oroszok ellen. — Vérbe borul az egész világ. — A szerbiai győzelmek. — Vilmos császár a német főhadiszálláson. —

Távirati tudósítás.

Budapest-Bécs, augusztus 17.

Budapest, aug. 17. Hivatalos jelentés érkezett az elmúlt éjjelen. A tegnapi jelentett Drina menti harcok csapatainknak az erős ellenség feletti döntő győzelméhez vezettek, az ellenség Valjevo felé vetetett vissza. Számos foglyot ejtettünk és sok hadi anyagot zsákmányoltunk, az ellenség üldözése a legteljesebb mértékben folyik. Csapataink csodálatra méltó bátorsággal harcoltak az erős állásokban levő és számra nézve egyenlő erejű ellenséggel, különösen kiemelendő

a varasdi 16. sz. gyalogezred, a melynek tisztjei és legénysége a legnehezebb viszonyok között a királyhű horvátok rég kipróbált szívós vitézségeivel indultak győzelmes rohamra.

A harcok lefolyásáról szóló részletes hírek és a zsákmányul ejtett győzelmi jelek közlése később következik.

Budapest augusztus 17. A déli harctérről a fővárosba irányított sebesültek állapota igen kielégítő. Általában súlyosabb sebesült igen kevés van és a könnyebben sebesültek visszakivánczozása a harctérre és lelkesedésük, melylyel haderőnk hősi viselkedéséről beszélnek, igen nagy és a főváros közönségében megnyugtató és lelkes viszhangot keltett.

Bécs: A délszláv legénységnek Loznicánál tanúsított hőies viselkedése itteni körökben mély benyomást tett.

Visszavert orosz támadás.

Bécs. (A Corr Bureau éjjeli jelentése.) Egyes külföldi lapoknak a galíciai határvidéken elért állítólagos orosz sikerekről szóló híresztelése a legélesebb ellentétben állanak a valósággal. Az oroszok egyes különítményeit, amelyek helyenkint néhány kilométernyire behatoltak a határhoz közelebb eső területekre, Zalosze, Brody és Sokal mellett azonnal visszavetettük a határon. Tevékenységük egyáltalában csak egyes védtelen határvidéki falvak kifosztására és felgyújtására szorítkozott. Ezzel szemben több lovasosztály az orosz határon át messzire benyomult Oroszország belső területére.

Vilmos császár a csatatéren.

Berlin augusztus 17. Wolff ügynökség éjjeli jelentése: A főhadiszállásra utazó német császár fölhatalmasta a birodalmi kancellárt, hogy a birodalmi kormányzat területén a kormányügyeket önállóan intézze.

Berlin: Frigyes Vilmos Lippei herceg a háborúban elesett.

Berlin: Németországban az egész termés behozatalát befejezték.

Berlin: A Frankfurtba hozott elfogott

franciáknak nincsen egyenruhájuk, a köpenyt az ingen hordják. A patronokat papírba csomagolva kapták és nyakukra kötötték.

Mesélik, hogy Mithlhausennél a harc heves volt és a németek gyorsasága bámulatos.

Németország békét kínált Belgiumnak.

Berlin: Lüttich bevétele után a német kormány Brüsszelben kijelentette, miután a belga hadsereg fénye-

sen megővta fegyverei becsületét, a német kormány kész Belgiummal minden olyan megállapodást kötni, mely bármikép összeegyeztethető a Franciaország elleni háborúval. Belgiumot Németország kiűrti, mielőtt azt a hadi helyzet megengedi. Belgium válasza augusztus 13-án érkezett és megismétli az első belga kemény visszautasító választ.

Japán beavatkozása?

Bécs: Eddig meg nem erősített hír szerint Japán visszahívta berlini nagykövetét, aki a követség személyzetével együtt elutazott már. Ez azt jelentené, hogy Japán a hármassz. entente, illetve Anglia oldalán áll a háborúban.

Aknákkal elzárták a boleti tengert.

Budapest: A fiumei révhatárt értesítették, hogy a dán kormány országa semlegességének megővására elzárta a keleti tenger bejáratát a Sundot és a kis és nagy Daltben tengeraltati aknákat helyezte el.

Finnország fölkelése.

Stockholm: A „Dagen” című lap értesítése szerint az orosz csapatok Lengyelország mintájára Finnországot is kiűrtették, tartva az elnyomott lakosság bosszújától. A finn tartalékosok nem akarnak bevonulni. A finn-svéd határon lerombolták az erődítéseket jelölő amaszándékuknak, hogy Svédországgal egyesülni akarnak.

Török-bolgár-román szövetség a Dardanellák védelmére.

Bécs: Reichspost-jelentése szerint, Oroszország és Anglia állítólag meg egyeztek, hogy a Dardanellákon való átkelést kieroszakolják. Ebben az esetben Törökország, Bulgária és Románia feltétlenül beavatkoznak a háborúba, hogy Oroszországot visszatartsák az Aranyzarvtól.

Konstantinápoly. A Tavirifhár értesítése szerint az orosz Kaukázusban nagy zavargások vannak. A georgiaiak által lakott területen felkelés tört ki az oroszok ellen. Négy orosz tisztet és 80 katonát megöltek. A zavargások más területeken is tartanak. Sebastopol és Jalta kikötőiben nagy az élenkség. Négy száz parti ágyut-hajóra raktak

14 torpedó, 7 páncélos és 4 hidroplán ismeretlen irányban elindult.

Egy orosz szállítóhajó négyezer katonával aknára futott és elsüllyedt. Katonák nagyrésze és sok lőszer tengerbe veszett.

Amerikába mentek a monarchia angliái alattvalói.

London: Mensdorff gróf nagykövet, a nagykövetség személyzetével és háromszáz osztrák és magyar alattvalóval Falmouthon át Amerikába utaztak.

Románia mozgósított.

Bukarest: Összes szabadságon levő hivatalnokokat táviratilag visszarendelték. A hadügyminisztérium tudatja, hogy a román mozgósítást teljesen befejezték.

Fegyelmetlenség az orosz hadseregben.

Prága, augusztus 17. Egy Odesszából érkező osztrák lovagló tanár elbeszélte, hogy milyen nagy nehézségekkel kell az orosz katonai hatóságoknak megküzdeniök. A háborúért való lelkesedésről szó sincs. A határon levő csapatok között napirenden vannak a mászárlások. A fegyelmetlenség oly nagyfokú, hogy kozákok a tisztjeikre revolverrel rálőnek, csak hogy ne keljen a harmezőre menniök. Különösen a longyelek vonják ki magukat minden lehetséges módon a mozgósítás alól, ha már bevonulnak, egészen nyíltan kijelentik, hogy nem fognak az ellenségre lőni. Aki nem vonul be önként, azt botokkal hajszolják ki a lakásából. A romániai orosz határon erős csapatösszevonások észlelhetők, míg az Ausztriával való határon csak itt-ott látható egy-egy esendő.

Franciaországot forradalom fenyegeti.

Bécs, augusztus 17. Egy diplomata, aki most tért vissza Párisból, azt közli a „Reichspost”-tal, hogy a Franciaországot a háború kitörése meglepetésszerűen érte. A francia hadsereg első nagy veresége után kétségtelenül ki fog történni Franciaországban a forradalom.

Nyolcvanmillió a német Vöröskeresztnek.

Frankfurt, augusztus 17. A Majna mellett Frankfurtban augusztus 10-éig a Vöröskereszt Egylet számára nyolcvan millió márkát gyűjtöttek.

Spanyolország semleges.

Berlin: A Wolff-ügynökség jelenté: Spanyolország itteni követe Polo de Bernardi utján kijelentette, hogy a jelenleg folyó háborúban országa szigorúan semleges marad.

Az oroszok hadterve.

A londoni Daily Express egyik számában Rustam Bek, aki Port Arthur ostroma alatt Stóssel tábornok vezérkarához tartozott, a következőket írja az orosz hadsereg valószínű hadtervéről:

Oroszországnak, Németország, Ausztria és Magyarország közé eső része (Orosz Lengyelország), amely a varsói katonai körzetet alkotja, stratégiaiilag igen nagyjelentőségű, mert az orosz csapatok innen veszélyeztethetik a legjobban Poroszország keleti, illetve galíciai északi részét. Az orosz hadsereg északra való előretolása elvághatná keleti Poroszországot, a délfele való előrenyomulás pedig Galiciát fenyegethetné, anélkül is inkább, mert Galícia a német és osztrák-magyar csapatok előrenyomulása folytán úgy is abban a veszélyben forog, hogy a hadsereg túlmesszire való távozása folytán veszélyesen elköltöztödik. Ez az előrenyomulás a legmodernebben megerősített Brest-Litovak ellen irányulhat. Rustam Bek kijelenti, hogy ez az erődítmény, amint a második orosz védelmi vonal egészben mintaszerűleg van felszerelve, míg az első védelmi vonal, amelyhez Varsó tartozik, sok kívánnivalót hagy hátra.

Oroszországnak Németország, Ausztria és Magyarország ellen irányuló támadó hadjáratáról az a véleménye Rustam Beknek, hogy az nem valószínű, mert Oroszországban nemcsak a vasutak, alkalmatlanok en-

nek az elősegítésére, hanem az országutak is rosszak és a hadsereg ezeken sem nyomulhat előre. Oroszország jól tudja, hogy a német hadsereg minden tekintetben jobban van felszerelve és hogy a porosz területre való előrenyomulás leküzdhetetlen akadályokba ütköznék. Nem valószínű tehát az orosz offenzíva, hanem valószínűleg az következik be, hogy az oroszok kiűrik a Visztulán innen fekvő területeket és a folyó mögötti védelmi vonalba rendezkednek. Itt a bevonuló ellenségnek sok akadálylyal kell megküzdenie és ezért az oroszok nyugodtan készülődhetnek, nyugodtan bevárhatják a csapatok felvonulását és csak ezután gondolhatnak támadó hadjáratra.

A vad oroszok ellen,
Berlin: A Norddeutsche Allgemeine Zeitung szerint Németország egy semleges hatalom közvetítésével a következő figyelmeztetést közli Oroszországgal: Keleti határainkról érkezett jelentések szerint az orosz csapatok, ahol porosz területre lépnek, a községeket felgyújtják s a védtelen lakosságot fosztogatják. Különösen Schirzind, Lych és Soldauból érkeznek hírek kegyetlenkedésekről. Németország a nyilvánosság előtt tiltakozik a hadviselés ilyen módja ellen s Oroszországra hárítja a felelősséget, ha ilyen módon a háború különösen rideg jelleget fog ölteni.

Ferenc József hat háborúja.

(Visszaemlékezések izgalmas évekre.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 17.

Ágyuk dörgése és az örömlángok milliói hirdetik ma este Európa legidősebb és legbölcsebb uralkodójának születésnapjára ünnepségeit. Két ország népei és a katonák milliói forró szívvel és igaz érzéssel fordulnak Schönbrunn sok évszázados palotája felé, a hol Ferenc József irásztala fölé hajolva úgy dolgozik, mintha nem is nyolcvannégy esztendő csodás eseményei nyomnák a vállait. A király, akit népei rajongó szeretettel öveznek és az egész világ csodálattal szemlél, a diadalmas új ütközetekről szóló jelentések érkezése között alkalmasint el-elgondolkozik a múltról: hatvanhat esztendő uralkodásának sok izgalmas eseményéről.

Ferenc József királyunk életében most hatodszor döntenek a fegyverek. Európa legbölcsebb uralkodóját, aki hat esztendővel ezelőtt épen Szerbiával szemben mutatta meg nagyszerű türelmét, a helyzetek kényszerű ereje belesodorta a háboruba mindjárt trónralépte esztendejében: 1848-ban, amikor tudvalevőleg szerencsétlen félreértés következtében a nemzet szemben állott vele.

Ugyancsak 1848-ban a nevezetes olaszországi hadjáratban arattak diadalt Ferenc József seregei. Károly Albert szárd király Olaszország függetlenségéért fogott fegyvert és 1848. márciusában a Minció folyóig nyomta vissza az osztrák sereget. Azonban Radetzky osztrák fővezér májusban, júniusban és július 25-én (Custozzánál) legyőzte a szárd seregeket és augusztus 9-én fegyverszünetre kényszerítette őket. A szárd király azonban nem nyugodott és ismét fegyverhez nyúlt 1849. március 12-én, de Mortaránál, majd Novaránál (március 21. és 23-án) ismét vereséget szenvedtek seregei. Ennek következtében Károly Albert lemondott fia, II. Viktor Emánuel javára.

A második olasz hadjárat 1859-ben volt s ismét azt célozta, hogy Olaszország legfontosabb részei fölszabaduljanak Ausztria fenhatósága alól. III. Napóleon francia király is beavatkozott az olasz ügyekbe s mivel Szardínia nem hajlott Ferenc József amaz intelmére, hogy ne tárgyaljon III. Napoleonnal, az osztrák seregek ismét olasz földre léptek április 29-én Gyulay gróf vezérlete mellett. Az osztrák fővezér a su mozgását és habozását kibaszálta a franciáknak, akik nyolcvanezren egyesültek a szárd seregekkel s június 4-én Montebello, továbbá Magenta mellett diadalt arattak. Június 24-én Solferinónál ütköztek össze, amely emlékeztetesen szomorú kimenetelű lett az osztrák seregre. Ezután fegyverszünetet kötöttek és Ferenc József ta alkotván III. Napoleonnal, létrejött ju-

lius 11-én a villafrancai béke. Ausztria lemondott Lombardiáról Szardínia javára. A végleges békét aztán november 10-én kötötték meg Zürichben.

Ezt követte 1866-ban az osztrák-porosz háború, amely tudvalevőleg Königrätznél ért szomorú véget s Ausztria területi szegényedéséhez vezetett.

1878-ban a boszniai háború volt a magyar és osztrák fegyverek legközelebbi véres átütése. Tudvalevő, hogy Bosznia-Hercegovina egyes népei vallási fanatizmusból a legvéresebb összetűzésekkel tartották állandó rettegésben a szomszéd országokat. A török fönhatóság alatt álló országrész népeinek véres torzaskodását nem nézhette tovább Európa. Berlinben konferenciát tartottak az érdekelt országok és megbízták Ausztria-Magyarországot, hogy szállja meg Boszniát. Ez azonban nem ment olyan egyszerűen, mint eleinte gondolták, mert a kietlen hegyek vad törzsei csodás elmentállást tanusítottak és ugyszólván minden rablóvezért külön-külön kellett legázolni a jobbára magyar csapatoknak. Hadzsi Loja volt a legerősebb a vezérek között és Doboj környékén lévő sziklavarából nagyon sok véráldozattal tudtuk kivenni. Végre másfél esztendő sok véres harca árán legyőztük a bosnyák törzseket és okkupáltuk Boszniát. Ez az okkupáció a tulajdonképeni osztrák és a mostani háborúnak is. Hat évvel ezelőtt az okkupált területet anektáltuk is, ami annyit jelent, hogy nemcsak katonailag tartjuk most már megszállva hanem véglegesen a monarchiához csatoltuk Boszniát. Mivel Boszniában a szerbek módfelett elszaporodtak, Szerbia azt remélte, hogy valamikor neki jut a hegyes-völgyes Bosznia. Az annexió után azonban még mindig nem akart lemondani erről az ábrándjáról és folyton izgatott a monarchia ellen az alattomos Oroszország állandó titkos támogatása mellett.

Ez a féktelen izgatás, vezetett a most folyó hatodik háborúhoz? a népek borzalmas harcához.

Egykoronás bankjegyek. Az Osztrák-magyar Bank a hét elején bocsátja ki a kétkoronás papírpénzt. A kétkoronás bankjegy kibocsátása után valószínűleg egykoronás bankjegyek kibocsátása következik. Még nincs ugyan döntő határozat, de a bank főtanácsa már megkezdte a két kormányral az egykoronás bankjegyek kibocsátására vonatkozó tárgyalásokat.

Szeptember elején megkezdik a tanítást.

(A közoktatási miniszter rendelete. — Összevont osztályok lesznek.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 17.

Arad legtöbb iskolájának homlokzatán vöröskeresztes fehér vászonlepel hirdeti: Cs. és kir. tartalék-kórház. A tantermeket bevenyészve, de a megfelelő egészségügyi követelmények figyelembe vételével kórházzá rendezték be, ahol ágyak, kötszerek, egészségügyi katonák és orvosok várják készen a háború legszomorúbb eseményét: a harctérről érkező véres, esonka, halálra, bénaságra szánt sebesülteket. A postavonatok, amelyek az aradi átkomásra befutnak, már hozzák a sebesült szállításra elkészített kocsiakat, amelyekben ez a fűrészen hangzó jelzés olvasható:

Sebesültszállító fordakocsi közlekedik

Debrecen—Verc—Kevevára közt
Arad—Békéscsaba—Szajolon át.

Délről már jönnek a véres összecsapások hírei és jönnek az első sebesültek is, akiknek sorát még sokan-sokan követik majd. A sebesültek számára tátonganak készen az üres tantermek és ahol eddig üde gyermekhangok igyekeznek ismétetni az újonnan tanult tudást, ott nemsokára felnőtt, erős emberek tanulják meg a kinok szavát, a gyötrelme hangját, a testi, halálos vergődő szenvedés nyögését.

Ezekből az előkészületekből, az iskoláknak kórházakká alakításából általában arra következtettek, hogy szeptember elején nem kezdődik meg az iskolákban a rendes tanítás, hanem talán csak januárban, vagy még később népesülnek be gyermekekkel a tantermek, hangzik föl újra az abc és az egyszeregy. Hiszen nemcsak az iskolák hiányzanak, nemcsak a tantermek lettek kórházakká, hanem elvonult a tanítók egy jelentékeny része is, fegyvert fogtak az iskolamesterek.

Ma azonban megérkezett Aradmegye királyi tanfelügyelőjéhez Jankovich Béla vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelete, amely arról intézkedik, hogy

szeptemberben a rendes időben megkezdődik a tanítás az elemi iskolákban.

Kehrer Károly tanfelügyelő vezetésével már meg is kezdték a tanfelügyelőségen azokat az előzetes munkálatokat, amelyek a miniszteri rendelet végrehajtásához szükségesek. Természetesen nem lehet valamennyi iskolában és valamennyi osztályban tanítani, ezért olyan megoldásra adott utasítást a kultuszminiszter, hogy minden lehetőség figyelembe vételével minden igény kielégíthető legyen.

Kehrer Károly tanfelügyelő, akit erre vonatkozólag megkérdeztünk, az Aradi Közlöny munkatársának a következőket mondotta el:

— Ma kaptam meg a miniszter rendeletét, amely szerint szeptemberben meg kell kezdeni a tanítást és már intézkedtem is minden szükséges előkészületről. Arról nincsen szó, hogy valamennyi népiskolában megkezdődjön a tanítás, hanem csupán azokban, amelyeket hadibeszállásolási, vagy kórházi célokra még nem foglaltak le. Aradon például még akadálytalanul lehet használni az állami népiskolákat és a községek közül az uttelepit, a Csutora-utcait. Az a szándékunk, hogy valamennyi iskolakötelest ezekbe a megmaradó iskolákba osztjuk be és a tanulókat is — már azokat a tanítókat, akiknek nem kell bevonulniuk, továbbá a tanítónőket ezekhez az iskolákhoz rendeljük be. Valószínű, hogy ilyen körülmények között mindennapos tanításról szó sem lehet, hanem két napos, esetleg három napos turnusokba fogjuk beosztani a gyermekeket, olyanformán, hogy az egyik nap az első csoport, másik nap a második jön iskolába. A tanítóktól ez fokozottabb munkát kíván, hetenként több óra tartását, de ugyebár — természetes, hogy amikor a többi tanítók fegyverrel harcolnak a hazáért

rettentő fáradalmak között, akkor az itthonmaradottaktól megkövetelhet a háza több munkát a rendesnél. A tanítás mindenestre rendben fog menni és az iskolaévet, vagy annak egy részét sem veszítjük el a háborus állapot miatt.

— Nemcsak az aradi, hanem az aradmegyei iskolákban is megkezdjük szeptemberben az előadásokat. Most állítottam össze a kimutatást arról, hogy hány tanítónk vonult be katonának. Az állami tanítókból körülbelül nyolcvanau szolgálnak a hadseregben, a községi és felekezeti tanítók bevonulásáról most kapom meg az adatokat. Ha mindez együtt lesz, akkor gondoskodunk a magyar iskolák beosztásáról. Olyan falusi iskolákhoz, ahol egyáltalán nem maradt tanító, beosztjuk az aradi tanárokat, vagy a gazdasági ismétlő iskolák tanítóit, miután az utóbbiak teljesen beszüntették az oktatást a háboru tartamára. Egyébiránt a népiskoláknak csak az első három osztályát nyitjuk meg, a negyedik, ötödik, hatodik osztályokat nem. Ezek tanulói foglalkoznak megyei munkával, pótolják a gazdaságban hiányzó erőt.

— Azt hiszem végeredményében egészen jól fog sikerülni az iskolák megnyitása és bizom benne, hogy tanítóink mindenhol a legnagyobb lelkesedéssel végzik el a béke fokozott munkáját a háboru napjaiban.

HIREK.

A közös bank főtthkára a pénzviszonyokról.

(A tőke tevékenysége és döntő győzelmeink.)
Távirafti tudósítás.

Bécs, augusztus 17.

Az osztrák-magyar bank vezértthkára egy újságíró előtt arról nyilatkozik, hogy az ipari körök óhaja az osztrák-magyar bank kamatlábának leszállítása iránt mikor fog teljesedni, azt ebben a pillanatban megmondani nem lehet. Bizonyos azonban, hogy a bank kamatlábpolitikáját egoisztikus szempontok nem vezérlik és ha azok az okok, amelyek a kamatlábemelésnél mérvadók voltak, megszűnnek, a főtanács el fogja rendelni a kamatlább leszállítását.

Különösen megnyugtató volna, ha az angol kamatlábak 6, illetve 5 százalékra való leszállításáról szóló jelentések beigazolást nyerének. Örömmel konstátálható, hogy a legutóbbi napokban lényeges megnyugvás állott be és hogy a visszaözlölések immár túlhaladták a visszafizetéseket.

A részvények lombfordozásának kérdése még a tanulmányozás stádiumában van, de bizonyosra vehető, hogy a bankvezetőség határozatai nem látszanak szűkkeblűeknek. A hitelpénztárak létesítése Németországban szóba került, de nálunk nincs tervbe véve, mert azok a szociális okok, amelynél fogva Németországban ilyen pénztárakat terveztek, nálunk nem állanak fenn.

A tőke újból való megnyitásának kérdése még nem aktuális ugyan, de bizonyos álláspontok fűződnek a tőkeforgalom megnyitásához. Elvárható, hogy a tőke az osztrák-magyar hadsereg döntő győzelme esetén, ami remélhető, ismét felveszi tevékenységét.

— Beteg a pápa. Rómából jelentik: A pápa lazus beteg és tegnap óta az ágyat áhnytelen őrizi.

— Minisztertanács. Budapestről jelentik: Ma este minisztertanács volt.

— Az átvonuló katonaság kiszolgálása. Az aradi Vörös Kereszt egyesület szép tervet valósít meg. Tisch Mór dr. főorvos ugyanis felkéri az üdítő-állomásonál szolgálatot tevő hölgyeket, hogy ne csak délben, hanem délutánonként is tartózkodjanak kint az állomáson s az átvonuló katonaságot lássák el üdítő italokkal. A főorvos intézkedésére ezután az üdítő-állomáson állandó orvosi szolgálat lesz.

— Huszezer korona a katonák családjaiknak. Az Aradi Közlöny múlt vasárnapi számában megírtuk, hogy Urban Iván báró főispánhoz három nap alatt 11,196.50 korona folyt be a katonák hátramaradottai részére a vármegye előkelőségeitől. Ehhez a gyűjtéshez még augusztus 8-tól 17-ig adakoztak: Keresztos Gyula dr. és neje 100 K, özv. Friebeisz Miklósné gyűjtése 178.95 K, Holländer Sámuel és neje gyűjtése 355 K, Mittler Izidor dr. adománya 100 K, Dálnoki Nagy Lajos dr. adománya 50 K, Steiner József építész adománya 100 K, Bódy Bódog szőlőbirtokos adománya 20 K, Kehrér Károly és neje gyűjtése 60.20 K, Ujszentanna Takarékpénztár 200 K, Adelmann Károly ujszentannai gyűjtése 340 K, gróf Bréda Viktorné adománya 100 K, Haberfelner Béla gyűjtése 63 K, Marsieu Jusztin dr. gyűjtése 180 K, Karácsonyi Gyula Pécska, gyűjtése 53 K, dr. Borsos Gézáné gyűjtése 98 K, Kummergruber újpánáti plébános gyűjtése 34.44 K, Thaisz Irma Simánd, gyűjtése 60 K, Kabdebó István adománya 200 K, Jakabffy Gyula és neje adománya 50 K, Konopy Kálmán Odvas adománya 200 K, Baross László adománya 2 K, Aradmegyei tüzoltó szöv. adománya 500 K, Aradi Turista Egylet adománya 50 K, Schill József és neje adománya 60 K, Fábry Sándor dr. és neje adománya 100 K, Csukay Gyuláné gyűjtése 147 K, Kokas Józsefné gyűjtése 115.10 K, talpasi Kabdebó Lajos adománya 200 K, talpasi Kabdebó Károly adománya 200 K, Bánhidv Sándor adománya 10 K, dr. Baross Zsigmondné gyűjtése 62 K, Konopy Kálmánné gyűjtése 26 K, Beles Vazul görög kat. román esperes adománya 20 K, Ipolyi Keller Ivánné gyűjtése 206 K, Aradi Filharmoniai egyület adománya 50 K, Aradi Közgazdasági Bank adománya 200 K, Récsy Miklós adománya 100 K, és gyűjtése 108.30 K, Solymosán László adománya 10 K, Ganiner János Ujszentanna gyűjtése 300 K, Iszpravnik Szervó és neje 40 K, Fábrián Lajos dr., kir. törv. ügyész és járásbírógné gyűjtése 351 K, Károlyi Gyula gróf és neje adománya 1000 K és gyűjtése 300 K, Neuman Testvörök cég adománya 1000 K, Nádasdy Tamás gróf adománya 300 K. — A főispánnál tehát ezidő szerint közel huszezer koronát kezelnek a katonák családtagjai részére.

— Repülőgép vagy csillag? Ma este tíz óra felé előbb szórványosan, majd járványszorúen álltak meg az emberek a korzón, utcákon, Marosparton s nyakszirtmerővedéstől mit sem tartva szorgalmasan bámultak az ég felé. Az elejtett szavakból meg is tudhatta az ember, hogy milyen ógi csodát szemlélnek:

— Biztosan dél felé megy! A déli határral!

— Játod, most eltűnt, most megint látszik a lámpája!

Szóval katonai aeroplánt szemléltek az aradiak, amely haladt, még pedig dél felé s hol elbujt, hol megint előtűnt. Türellemmel hosszabb ideig is szemléltek haladását, egy két óra hosszat, de az aeroplán még mindig Arad felett lebegett. Reggel három órakor is még, sőt ha holnap lesz szerencsénk, holnap ismét megmutathatjuk az aeroplánt, vagy legalább is az aeroplánnak nézett Jupiter csillagzatot, amely most Föld közelében lévő, különös és intenzív fényvel ragyog. — De volt a szemtalan szemlélő közt olyan is, aki felismerte az aeroplán — csillag voltát. Ezek kedvező jelnek vettek a csillag feltűntét.

— Ez a cár csillaga — mondták — a mely most letűnt. Mikor Napoleon megverte az oroszokat, ugyanígy volt, akkor is elhomályosult ez a csillag.

Lehet, hogy igazuk van azoknak, akik ezt mondták. Bizonyára azok közé a „varosunk legöregebb emberei” közé tartoznak, akik még emlékeznek a pár év előtt történetekre, arra, hogy — mint is volt a napoleoni harcok idejében.

— Orvosi hír. Székely Károly dr. f. garvos szabadságáról visszatérve t. l. 19 óra szerdán rendeltet: délelőtt 8-12 ig, délután 2-6 ig ismét megkezdli.

— Uj érdemrend. Budapestről jelentik hivatalosan: Ófalsége, aki a monarchia két államában főnnálló Vörös Kereszt egyület legfőbb védnöke, abból az alkalomból, hogy augusztus 22-én lesz ötvenedik évfordulója a Vörös Keresztre annyira fontos és különösen ma ismét felette aktuális genfi konvenció létrejöttének: a Vörös Kereszt körül szerzett érdemek elismerésére uj diszjelvényt alapít. Amint halljuk, az uj kitüntetésnek öt fokozata lesz: Erdemcsillag, középkereszt, mellen viselendő kereszt, diszérem ezüstből és diszérem bronzból. Az első keresztet az uralkodó, a további hármat a védnökhelyettes, jelenleg Ferenc Szalvátor főherceg adományozhatja. A kitüntetés célja, hogy a Vörös Kereszt érdekében történt kiváló munkát elismerje. Ilyen működést urak és hölgyek a Vörös Kereszt anyagi érdekeinek előmozdításával is kifejthetnek.

— Hol van moratórium? Az európai háboru nemcsak azokat az államokat kényszerítette moratóriumra, amelyek harcban állnak egymással, hanem a neutrális országokat is. Eddig tizenhárom országban rendelték el moratóriumot és pedig:

Magyarország szeptember 30 ig.

Ausztria szeptember 30 ig.

Bosznia-Hercegovina augusztus 15-ig volt moratórium, de azóta bizonyára meghosszabbították szeptember 30 ig.

Németország a külföldi követelések felfüggesztése, illetőleg azoknak a személyeknek védelme, akik a háboru következtében nem gondolhatják érdekeiket: három hónap, augusztus 8-tól november 8 ig.

Olaszország egyelőre augusztus 20 ig.

Svéd törvénykezési szünet augusztus 31 ig.

Franciaország egyelőre augusztus 31-ig.

Angolország egy hónapig.

Oroszország augusztus 8-tól két hónapig. Románia csak tözdekülönbségre augusztus 31-ig.

Bulgária augusztus 7-től három hónapig.

Szerbia augusztus 1-től három hónapig.

Törökország egyelőre szeptember 31-ig.

— Katonáink élelmezése. Háboruban a jó élelmezés osaknem annyit ér, mint a jó togyver. És oktan nemémaszavonyok jajgatása, mikor az ételek miatt föltik a vitézeket. Bármerre megy a csapat, mögötte pöfékel a tábori konyha és ahol megállapodnak a legények, már ömlik is csajkájukba a jóféle étel. Három tál étel jár pedig ebédre. Husleves, amiben négy emberre egy kiló hus uszik s a levessel mindjárt megkapja ki-ki fejünkint a negyedik kiló húst. Főzőlék jön aztán ugyanezek buseal és főtt tészta. Reggelire illatos tea járja kintő pummal, vacsorára pedig gulyásleves. Kenyér, a tápláló profumt, ugyanezek kelő kvantumában a tetejébe egy kis üveg pálinka és elegenő dohány. Látnivaló tehát, hogy katonáink fáradságukat, hősi önfeláldozásukat megillető elszegget kapnak.

— Levelezés a katonákkal. A postaiszolgálatosság körli: A hadrakelt sereghez tartozó katonai és polgári egyének részére feladott levelek a rendes forgalomban használt bármely levelezőberakban is portómentesen továbbíthatnak, a berakban pártól portómentességi záradék alkalmazása teljesen felesleges és szükségtelen.

— Öngyilkos gazdaszázados. Waidl R. Áron őrnagy, a császári és kir. 3. huszároszad parancsnok gazdaszázadosa ma reggel 1 óráján öngyilkosságot követett el. S. O. a tit. leggyverővel fölboltta magát és nyomorú meghalt. A szerencsétlen százados, hár szent, anyagi gondjai kergette a halálba.

— Köszönetnyilvánítás. Barua Ede őrnagy Wien bologult báró végezi Neuman Danichevavatlára azért, közörsu megváltása fejében 20 koronát juttattak az irr. jótékony nőegyletnek és 20 koronát az irr. népkönyvtárnak, ha-on célból juttatott 20 koronát Bismarck-Ransburg Gizella az irr. népkönyvtárnak, mely adományokért halás hősönöket fejezi ki az egyesület elnöksége.

— Felhívjuk a közönség figyelmét Kerpel Izso 100.000 koronás kölcsönkönyvtárára.

— Európa és egyes államok háboru térképe! Kerpel Izso kaphatok.

— Ünnepe Ménesen. Aradhegyalján Ménes községben augusztus 15-én párját ritkító ünnepély folyt le: a m. kir. vőczellérskola századokai által templomának védszentje, Magyarország Nagysasszonyának tiszteletére rendezett bucsun. Ez alkalommal a községben lakó és nyaraló intelligenciát Ménes és Újpálos községek idegen ajku lakóai élükön a m. kir. vőczellérskola igazgatóságával, vallásfelekezeti különbség és kivétel nélkül vettek részt Rossmann János gyoroki plébános nagy hérvél és kiváló szónoki képességgel előadott magas nivóju ünnepi beszédén, — amelyben Magyarország Nagysasszonyának áldását kérte díszesegesen uralkodó királyunkra, könyörgött vitéz hadseregünk győzelméért, a hadbavonultak hátramaradt családjainak jóvoltáért — s az ezt követő fényes ünnepi: istentiszteleten. Az ünnepélyen képviselve volt a község előjárósága az állami elemi népiakola, a görög keleti román egyház és görög keleti román hitfelekezeti iskola részéről Pelle Péter görög keleti lelkész, Friedrich

Traján görög keleti tanító jelentek meg. A testületben kívül a Lócs, Steiner, Riechmer, Bodó, Kende, Neustly Tódor, Friedwalsky, Csukay, Neuwelt és még több család vett részt a lélekemelő ünnepélyen. Ezen a rendkívüli időben az összetartás, az egy osztályon testben tartozás eszméje valóra válásának legeszebb tanujelét mutatta meg Ménes község a követendő példaként említjük fel a tényeket. Üdvös és a nép érzékének, lelkiületének alakítására, helyzete felfogásának helyes irányban való nevelése céljából igen kíváncsatos volna, ha Ménes községnek ma adott példája Aradhegyalján követésre találna, melynek eredményeként javunkra írunk azt a szükséges összetartó erőt, mely a nem magyar ajku községekben is megtekinné szeretett hazánk boldogulására régóta és sóvárogva várt nemes gyümölcsöt.

— Neptun strand-fürdő, modern berendezés, nap- és lég-fürdők. Uszoda uraknak és hölgyeknek. Nyitva szeptember végéig. 3571

NYILTÉR.*

Ügyvédi irodák b. figyelmébe.

A m. kir. Igazságügyminisztérium 9900—1913. I. M. sz. rendeletében előírt és kötelező négyféle végrehajtási nyomtatvány kapható az

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdájában.

Felelős szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle betegségeket okozó csirák minők a tüdővész, a merevgörös, a lép-fene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintkezésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük. Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy az emberi körmozgás alatt az apró paraziták egész gyűjteménye tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhünk ha kezünket, arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer **Szent Imre szappannal** vagy **Carboform szappannal** megmossuk.

**Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.**

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tanítóknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok, kórházak vezetőségének. El szappan olcsóságánál fogva lehetővé teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések ellen megóvja. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és vegyészeti gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos
gyógyszertára.

4397—1914.

Haszonbérbeadási hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. belügyminisztériumnak tulajdonát képező 105 kat. hold és 428 ölet kitevő Vizes pusztai birtok és a rajta levő épületek folyó évi október hó 1-től kezdve 3 (három) esetleg 6 (hat) évre nyilvános írásbeli árverés útján haszonbérbe fognak adatni.

Felhivom mindazokat, akik az ingatlant haszonbérbe venni óhajtnak, hogy írásbeli ajánlatukat hozzám legkésőbb folyó évi **augusztus 28-ig** nyújtsák be, mert a később érkezett ajánlatok figyelembe vételét nem fognak.

A haszonbéri szerződés feltételei hivatalomban hétköznapiakon délelőtt 9—12 óra között megtekinthetők.

Az ajánlat elfogadása tárgyában a nagym. belügyminiszter ur fog dönteni.

Battonya, 1914. augusztus 13.

Dr. Elesánszky Kázmér,
főszolgabíró.

4661

A honcztói főherczegi uradalom

alma és szilvatermése eladó.

Bővebbeket készséggel közöl az uradalom intézősége (Raj u. p. Honcztó.)

Mányi M. és Társa

huscsarnoka

Arad, Boros Béni-tér 16. (Vanicsék-ház.)

Telefon 573. sz.

Van szerencsénk a n. é. közönség b. figyelmét felhívni, hogy
sertéshúst kgként K. 1-52 fill.
sertéskarajt kgként K. 1-60 fill.
árusítjuk.

A hadba vonuló katonák részére ajánlunk:
Füstölt husokat kgként K. 1-80 fill.
Nagybani eladásra fehér és füstölt szalonnát kgként K. 1-80 fill.
Nagybani eladásra csabai kolbászt kgként K. 2- fill.
Szíves pártfogást kérve maradtunk

teljes tisztelettel:

4669

Mányi M. és Társa

Ponyvát, zsákot, zsineget, gazdasági kötélárut,
pokrócot, szalmazsákot legjobban és legolcsóbban szerezheti be az Erdélyi és Bácskai iparú-raktár
Reich B. Károly Fia és Társa cégnél
Telefon 649. Arad, Andrassy-tér 6. szám. (Verbos-ház.) Telefon 649.

4318

Mérnöki akadémia, WISMAR OSTSEE.

Gépész- elektrotechnikusok, építőmérnökök, földmérnökök és építésszek, (vasbetonépítésszek és kulturmérnökök.) Uj laboratorium. 9528

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor.
Peppo hintőpor 70 fillér.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

Is 8 nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. — Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással együtt 70 fillér.

Poloskák

kírtására a legsikeresebben és teljesen csak a „Phenolsav”-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, még a petéit is kirtja. Ára 1 üvegnek 70 fill.

Legjobb fekete hajfestő

a „Melogen”. Egy pár perc alatt bármely haját, vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ára 2 korona. 741

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Árpád** gyógyszer-tárában

ARAD, ANDRÁSSY-TÉR 22. SZ.

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Költözködők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

106—1914. eln.

Hirdetmény.

A m. kir. belügyminiszternek a bejelentési kötelezettség teljesítése tárgyában kibocsátott 5112—B.m. eln. számú rendelete alapján közhírré teszem a következőket:

Köteles minden szállásadó, vagy megbízottja minden külföldi vagy belsődi egyént, aki nála bármely rövid időre megáll, akár ingyen, akár ellenérték fejében, állásdóron vagy ideiglenesen, bérlokként vagy munkaviszony címen, avagy bármely más címen részesül szállásban, a rendőri bejelentési hivatalnál díjtalanul beszerezhető bejelentési lapokon 24 óra alatt a bejelentési hivatalban (rendőrség) bejelenteni.

A zárdák, nevelő- és egyéb intézetek eljárásai az intézetek akkori szempontjából szintén szabottaknak tekintendők.

A bejelentési kötelezettség az érke-

zésre és távozásra egyaránt kiterjed.

Az érkezési bejelentési lapokon fel kell sorolni az utazási igazolványokat és egyéb igazoló okiratokat (például: igazolási jegy, fényképes igazolvány, utlevél, munkakönyv, stb.)

A nyilvános szálló helyek tulajdonosai (kezelői) kötelesek a megszállótól a bejelentés adatait tüstént a megérkezés után beszerezni és a bejelentési lapokat naponként kétszer, és pedig délután 9 óráig és délután 6 óráig a bejelentési hivatalnak beszolgáltatni oly módon, hogy a naponként délután 6 órától reggel 9 óráig érkezett vendégek lapjai reggel 9 óráig, a reggel 9 órától délután 6 óráig érkezők lapjai délután 6 óráig mutatandók be.

A szálloda tulajdonosok által a megszálló vendégekről ez ideig vezetett nyilvántartások tovább is az előírt módon vezetendők.

A megszálló köteles szállásadójának, vagy megbízottjának mindazokat az adatokat tudomására juttatni, melyek a bejelentéshez szükségesek.

Akik a fenti rendelkezések ellen vétnek, kényszerítve követnek el az 1912. LXIII. t. c. 6. §-a alapján 2 hónapig terjedő elzárással és 600 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendők.

Ezen rendelet azonnal hatályba lép.

Arad, 1914. augusztus hó 8.

Green Nándor
főkapitány.

Kalmár József villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.
Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe: villamos világítási berendezéseket, villamos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villamos csillárokat, villamos főzőedényeket, villamos vasalókat, villamos hajszűrő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villamos cikket.

Kereskedők figyelmébe!

Gyári jegyzés szerint fedezheti csokoládé és cukorka szükségletét.

Raktáron vannak:

Kugler-, Heller-, Fürth- és Manner-áruk. 4347

Gábor Miklós

ARAD, ANDRÁSSY-TÉR
18. SZ. Salacz-utcai rész.

TELEFON: 1059.

Széna, mintegy 500 mm. jó gypszéna eladó.

Megtekinthető Mondorlakon, a közjegyzői hivatalnál. 4640

Erdély

gyöngye

az Előpataki

ásványviz, el-

ősmert legjobb

üdítő és gyógyító ital.

Főraktár:

Eles Arminál,

Aradon,

Félliteres üveg 26 fillér.

Literes „ 36 „

A szépségápolás titka a használandó szépítő szerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcs
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégly kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégly krém 1 korona.

Szines arcporok!!!

Próbadohoz 50 fillér! Kék, zöld, lila, testezin, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál csodás hatása.

Kapható:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

LEVELEZÉS.

Intelligens,

csinos, tisztességes urleány megismerkedne jó módú középkorú vagy idősebb urlemberrel. Leveleket e lapban jelezve „Csak komoly” Arad, főposta restante. 4665

Remény L.

Sejtelmek sajnos beteljesedtek a legszívebből üdvözlőmet küldöm az úton a visszontlításra igaz hűséges szerelemmel. 4664

OKTATÁS.

Nevelőnő,

magyar-német, ki sikerrel tanít elemi és polgári. Megbízható jellegre mielőbb állást keres. 4678

Középiskolai

felsőbb osztályu tanuló keresek fiam délelőtti foglalkoztatására. Tisza István-ut 28. 4667

ALKALMAZÁST NYER.

Gabona szakmában

jártas irodatisztviselő és egy raktárnok kerestetik azonnali belépésre. Ajánlatok a kiadóhivatalba „Merkur” küldendők. 4639

ALKALMAZÁST KERES.

Fiatal nő

szoftatós dadának ajánlkozik. Cim Bojtos Anna, Pécska-ut 32. sz. 4675

Mosónő

aki vasal is, uri házhoz ajánlkozik, vagy állandó munkára. Mikas Kelen-utca 54. 4672

Jó bizonyítványokkal

rendelkező főzőnő állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 4668

Irodai teendőkhöz

jártas leány, irodai vagy pénztári állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 4668

4 polgárit

és kereskedelmi tanfolyamot végzett 2 évi irodai gyakorlatlallal rendelkező árva leány, állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 4650

Árva leány

ajánlkozik uriházhoz falura, főzéshez ért. Cim „Árva” Arad főposta. 4644

Felsőbb reáliskolai tanuló

ajánlkozik alsó osztályu tanulóknak magán- és felvételi vizsgára való lelkismeretes előkészítésére vagy correpetornak. Cim a kiadóhivatalban megteudható.

KIADÓ LAKÁS.

Állami hivatalnoknő

keres egy esetleg kétszobás butorozatlan lakást fürdőszobával. Ajánlatokat „Szeptember” alatt Arad főpostarestante. 4666

Kiadó

november elsejére Dobó-u. 6. sz. alatt egy első emeleti szoba, előszoba és fürdőszobából álló utcai utlakás. 4687

Egy

csinosan butorozott szoba, konyha azonnal kiadó, Puszkás Péterné, Akác-utca 9.

2 udvari szoba

és fürdőszobás lakás Aulich-utca 20. sz. a. kiadó. 4611

Kiadó lakás.

Legmodernebb berendezéssel egy 5 szobás lakás, mely áll 3 utcai és 2 udvari szobából és a szükséges mellékhelyiségekből azonnal kiadó. Értekezhetni Petőfi-utca 10. sz. alatt a háziellügyelőnél. 2006

Erzsébet-köruton

1-3-4 szobás modern lakások fürdőszobával, üzlethelyiségek részben azonnal, részben november 1-re kiadók. Bővebbet Steiner József építésznél, Szent-László-u. 7. 4655

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Csomage szőlő!

Kitűnő érett Csaba gyöngye 5 kgr. postakosárral 4 korona, utánvétellel megrendelhető szatmári Szabó István szőlőbirtokosnál Pankota. Ugyanott kapható érett paradicsom is nagy mennyiségben, jutányos árban. 4629

Szőrmék, ruhaneműek,

szőnyegek megóvására ajánlunk molykeveréket 20 és 40 filléres csomagokban, legfinomabb resublimált Naftalint, kiló 1 korona. Terpentin olajat, kiló 2 korona. Pachuli levelet, kiló 3 korona. Rovarport szorító dobozokban 20 fillér, bádóg dobozokban 30 és 60 fillér. Légy irtó szereket, légy fogókat, Zacherlont, stb. Földes gyógyszerár Deák Ferenc-utca. Illehs gyógyszerár Batthyány-utca. 1224

Jókarban

levő egy szoba butor esetleg darabonként is, jutányosan eladó Rákóczi-u. 7. 4656

KÜLÖNFÉLE.

Elveszett

péntek este 7 és 8 között egy antik bros Pöltenberg-, Deák Ferenc-, Andrassy-, Szent László-utcai utvonalon. Megtaláló jutalomban részesül. Pöltenberg-u. 8, földszint. 4671

Legjobb lugmentes

arc- és képmosó a Hygea szappan 40 fillér, Lanolin szappan 50 fill. Mindkét szappan tiszta növényi zsíradékokból készült, lugmentes, a legfinnyásabb arcú hölgyek és gyermekek, csecsemők mosására legalkalmasabb. Legtartósabb, legfinomabb és leghatásosabb fürdőszappan az Angol fürdőszappan, óriási darab 70 fillér. Dr. Földes és Hehs Arad. Földes gyógyszerár Deák Ferenc-u., Hehs gyógyszerár Batthyány-u. 1224

Kiadó

november elsejére Dobó-u. 6. sz. alatt egy száraz raktár. 4638

Bármilyen

bádógos és vízvezeték munkát készít Diamant Jenő Arad, Weitzer János és Kasinasy-utca sarkán. 2991

Hehs-féle

Vasaschinabor. Szuverén szer vérszegénység, sápkor, szédülés a vérszegénységből eredő idegbajok, idegrohamok, étvágytalanság, gyomor-bántalmak, láz, általános gyengeség ellen páratlan vérképző és vérjavító, biztos óvszer malárikus fertőzések és infekciókból eredő megbetegedések ellen úgy felnőtteknek, mint gyermekeknek. Ára 2 korona 40 fillér. Készíti: Hehs Vilmos gyógyszerár Aradon, Batthyány-utca. 5180

Dearling for Gentlemen

világhírű

Szivarkahüvely

sterilizált antinikotin vattával. Minden dobozban 120 darab.

Ujdonság!

Kapható:

ARADON

a különlegességi dohány-tőzsdében. 5081

Üzlet- és műhely-áthelyezés!

A nagyérdemű közönség szives tudomására adom, hogy a Hunyadi-utca 3. szám alatt volt 6300

férfi- női és gyermekcipő raktáramat és műhelyemet Weitzer János-utca sarkán (volt Templom-utca)

levő házban, a főpostával szemben helyeztem át. Üzletem teljesen megvan nagyobbítva s állandóan saját műhelyemben készült elismert legjobb minőségű cipők kaphatók jutányos árért. Megrendelések és javítások pontosan elkészülnek.

További szives pártfogást kér:

GARA MIKLOS.

Telefon 987.

987. Telefon

Aradi kőszén és kokszt forgalmi vállalat.

Tisztelettel értesítjük a t. fogyasztó közönséget, hogy a téli szükséglet beszerzése céljából ajánlunk

I-ső rendű Zaberzei dió I. koksztot

I-ső rendű Porosz salon fűtő kőszén

I-ső rendű Vasaló faszenet,

Raktárunkból Csernovits Péter-utca 24. szám alatt átvéve.

Miután nagyobb mennyiség áll rendelkezésünkre, Uradalmakat és kisebb ipartelepeket is kielégítünk addig, a míg a vasúti forgalom helyre áll. Ajánlatosnak tartjuk, ha már most biztosítja téli szükségletét, mert, előre láthatólag később nehézségekbe fog ütközni. 501

Sz. 517—1914.

Szilva árverési hirdetmény.

A császári állami szőlőtelepnek ezidei mintegy 100—150 mm. és a barackai állami szőlőtelepnek ez idei mintegy 550—600 mm. szilva termésére árverést hirdetünk.

Az árverés Barnozkán a telep irodájában f. évi augusztus 18-án kedden d. e. 10 órakor, Csálán pedig f. hó 19-én szerdán d. e. 9 órakor lesz megtartva.

A gyümölcsstermés mindkét telepen bármikor megtekinthető.

Csála, 1914. augusztus 16-án.

4670

Telepkezelőség.

Szülők figyelmébe!

Van szerencsénk a m. t. szülőket értesíteni, hogy azon esetben is, ha az iskolák szeptember havában meg nem nyílnának, az intézet működését megkezdte. A tanulók rendszeren taníttatnak és amint az iskolák megnyílnak, kivánságra mint rendszer tanulók beírattnak vagy mint magántanulók levizsgáztatnak,

hogy évüket el ne veszítsék.

Az intézetben bentlakó gyermekek gondos nevelés és ellátásban részesülnek de mint bejáró magántanulók is felvétetnek, esetleg 2 osztályt is végezhetnek. Prospektust készséggel küld. 4611

Izr. fiuinternátus, Arad.

20112—1914 khsz.

Hirdetmény.

Közírré teszem, hogy a n. m. m. kir. Belügyminister az a hadi állapotra való tekintettel a hadi állapot egész tartamára a munkaszünetet az 1881 évi XIII. t. cz. hatálya alá tartozó mindennemű munkára, üzemre és elárusításra nézve felfüggesztette.

Arad, 1914. augusztus 12.

Grécn,

főkapitány.